

De drie GODDELIJKE deugden

Tijdschrift van de heemkundekring
NICOLAUS POPPELIUS
van Ravels, Weelde en Poppel

Tweede jaargang - Verschijnt driemaandelijks

Nr. 5 - 15 september '97

HEEMKUNDEKRING

NICOLAUS POPPELIUS

Postadres en Museum: Torenstraat 12, 2381 Weelde

Rekeningnummer: 733-3522204-67

Abonnement Tijdschrift + Lidgeld Heemkundekring: 600 frank

BESTUUR:

Voorzitter: L. Woestenburger, Beatrijs van Nazarethlaan 2, 2382 Poppel	656993
Secretaris: R. Verheyen, Welvaartstraat 14, 2300 Turnhout	421839
Penningmeester: W. Paulussen, Kapelweg 108, 2300 Turnhout	423664
Leden: A. Luyten, Berkenlaan 91, 2380 Ravels	658346
J. Nooyens, Overbroek 15B, 2382 Poppel	658636
L. Schats, Kruisstraat 80, 5502 JH Veldhoven (NL)	040/2545774
F. Slegers, Steenweg op Weelde 60, 2382 Poppel	655751
P. Van Baelen, Weeldestraat 35, 2381 Weelde	655161
L. van den Berk, Mierdsedijk 111, 2382 Poppel	656954
A. Van Gils, Klein Ravels 109, 2380 Ravels	655258
M. Vermeeren, De Meerkens 10, 2382 Poppel	658838
M. Vloemans, Turnhoutseweg 2, 2381 Weelde	655156

REDACTIELEDEN:

W. Paulussen, Kapelweg 108, 2300 Turnhout
L. Schats, Kruisstraat 80, 5502 JH Veldhoven (Nederland)
F. Slegers, Steenweg op Weelde 60, 2382 Poppel
J. Nooyens, Overbroek 15B, 2382 Poppel
M. Vermeeren, De Meerkens 10, 2382 Poppel
L. Woestenburger, Beatrijslaan van Nazarethlaan 2, 2382 Poppel

LAY-OUT EN REDACTIEADRES:

M. Vermeeren, De Meerkens 10, 2382 Poppel

VOORRADIGE PUBLICATIES:

Jaargang 1 "De Drie Goddelijke Deugden": 400 frank

De Drie van het Noorden: 200 frank

Ravels in Lief en Leed: 400 frank

Ontwerp omslag: ARTI-LINE Beerse

ISBN: D/1996/4081/1

Inhoudsopgave

1. Van Pieren, Bokken en Krombeenders	blz.1
2. Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951	blz.4
3. De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel	blz.7
4. Familiekunde of genealogie	blz.13
5. Herkent U ze nog? Oude klasfoto's van Ravels	blz.20
6. Het geslacht Van Gils	blz.23
7. De ziel tussen dwaallicht en spookdier	blz.28
8. De grens, folklore en bron van leven	blz.31

Van Pieren, Bokken en Krombeenders

door Laurent Woestenburg

U weet het toch, beste lezer, die van Ravels noemen ze "de Ravels Pieren", die van Weelde zijn "de Weeldse Bokken" en die van Poppel zijn vanouds gesierd met de bijnaam "de Poppelse Krombeenders". Het is de bedoeling om in deze rubriek steeds een verhaaltje te brengen waarin de ene(n) of de andere(n) een rol speelt (spelen). Deze week speelt het verhaal ten dele in Poppel en ten dele in Weelde. Tijdstip van het gebeuren is 1944 of welhaast het einde van de Tweede Wereldoorlog.

Mensen smokkelen tijdens de oorlog

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bestond er in onze streken een netwerk van piloten- en soldatensmokkel. Vooral Canadese soldaten werden sluiks over de Nederlands-Belgische grens gebracht om hen dan verder naar het zuiden in veiliger oorden te krijgen. Zo is bekend dat er een belangrijke lijn liep van Coevoorden via Goirle, Poppel en Baarle naar Antwerpen en verder tot Parijs of zelfs tot in Spanje. Inwoners van Goirle en Poppel werkten in het duistere perfect samen. Vaste pionnen waren daar de Goirlenaar Van Broekhoven en Miel

Heykants die op Nieuwkerk te Poppel woonde. Vooral het feit dat bij Heykants een zendpost opgesteld stond en dat de vlakbij wonende gravin een mondje Engels sprak, werkte de vlotte doorstroming in de hand. Overigens maakten van deze lijn ook nog wel anderen gretig gebruik. Vluchtende Joden bijvoorbeeld, maar ook Hollanders die in Engeland dienst wilden gaan doen, ontsnapten op die manier aan de greep van de Duitse bezetter.

In Weelde waren Louis Hermans en zijn zonen uit de Heibraak en de familie Swaan uit het Moleneind bedrijvig met het veilig doorsassen van vluchtende piloten en soldaten. Dat waren Canadezen, Engelsen, Fransen, Italianen, enz. Hieronder volgt het verhaal van zo'n ontsnapping. Hoofdrolspeeler is een Fransman. Een smokkelverhaaltje op basis van informatie aangereikt door Mevrouw Josephine Swaan.

Nieuwkerk was en is nog een bosrijk gebied waar je je gemakkelijk kunt schuilhouden. Daar doolde op een gegeven ogenblik een Fransman eenzaam rond, bang om door de Duitsers ontdekt te worden. Plots zag hij voor zich een figuur verschijnen. Een greep en een ruk en de brave man was gearresteerd, want niemand minder dan de Duitsgezinde veldwachter van Goirle stond daar voor hem. De Fransman gaf zich niet meteen gewonnen en probeerde zich uit de greep van de veldwachter los te wrikken. Toen gebeurde plots iets waarmee de grijpgrage Nederlander niet gerekend had. Zijn bril vloog van zijn hoofd. Hij was meteen reddeloos verloren, want zonder bril wist hij het noorden van het zuiden niet te onderscheiden. Van de verwarring die daardoor ontstond, wist de Fransman gretig gebruik te maken om op de vlucht te slaan. Eens zijn bril weer op zijn neus zat haastte de veldwachter zich naar de Duitsers in de buurt om een grote zoekactie op het getouw te zetten. Hij was er immers van overtuigd, dat de gevluchte arrestant een Engelsman was. Zelfs de pachters uit de omgeving kregen het bevel mee te zoeken. Helaas voor hen, zij vonden de vluchteling niet meer. Deze was namelijk vliegensvlug in een boom geklommen en kon vanuit zijn uitkijkpost in de gaten houden hoe de zoektocht verliep. Ten einde raad dropen de Duitsers af ... zonder resultaat.

De Fransman kwam in stilte bij goedgezinde mensen in de omgeving terecht, werd er verzorgd, kon er een flinke maaltijd verorberen en mocht er in de schuur slapen. In huis kon je zo iemand natuurlijk niet te slapen leggen wegens de gevreesde controles van de Duitsers. De dag daarna ging de man verder op stap, zuidwaarts, en werd te Weelde op zijn tocht langs het Moleneind opgemerkt door de kinderen Swaan die devotelijk naar de mis gingen. Een werkman van de kwekerij, die naar zijn werk kwam, zag de man ook voorbijkomen. Hij haastte zich naar zijn baas Laurent Swaan met de mare: "De blauwe gabardine komt daaraan!" De Fransman droeg namelijk een blauwe regenmantel. Laurent ving hem op en stak hem in een kostuum uit zijn eigen garderobe.

's Middags werd de man op de lijnbus naar Turnhout gezet en kreeg als begeleiding niemand minder mee dan dochter Josephine. Op die bus kwam hij terecht in een grote groep Antwerpse vrouwen die allen beladen waren met een voorraad haveremout en andere smokkelprodukten. Die plachten zij in een soort zelfgemaakt korset met laadzakjes om hun middel mee naar huis te smokkelen. Dat maakte dat zij in de beperkte ruimte met hun "dikke lichamen" maar weinig ruimte overlieten voor elkaar en voor andere reizigers. De autobus pilde namelijk uit. Zo zou de Fransman ook niet erg opvallen bij gebeurlijke controles. De Ravelse brug was zo'n vervelend controlepunt bijvoorbeeld. De volgeperste autobus liet echter geen ruimte voor de Fransman. Hij moest op de trede in de openstaande deur blijven staan. Jawel, aan het

Elzenstraatje moest er zo nodig toch nog een smokkelaarster bij. En die moest maar op de onderste trede blijven staan en zien vastigheid te krijgen aan wat zij vast kon grijpen.

Plots werd de bus opgeschrikt door een schaterlach. De Fransman die uiteraard alleen maar Frans sprak en geen Vlaams verstond, barstte in een luide lach los. Wat was er gebeurd? De smokkelaarster onder hem had tegen hem gezegd: " Ge kunt gerust zaain, menier, ik zal oew broek niet oottrekke". Zij had zich namelijk vastgeklampt aan de zolder van zijn broek om zeker niet van de bus te vallen. De zedige Fransman geraakte ongeschonden en veilig in Turnhout. Josephine bracht de man in Turnhout naar de autobus voor Westerlo opdat hij van daar verder zou kunnen reizen naar Diest. 's Anderendaags stelde Laurent Swaan vast, dat hij de verkeerde broek had meegegeven. Bedoeling was namelijk hem te sieren met een oude rijbroek, maar hij had de Fransman een splinternieuwe broek meegegeven. De vreugde om de redding van de man was er echter niet geringer om. Op 25 december 1945 schreef Marcel Tesquet uit Puyols bij Villeneuve, want dat was zijn identiteit, een brief naar de familie Swaan om te zeggen dat hij op 2 augustus thuisgekomen was. Hij vertelde ook, dat hij inmiddels vader geworden was van een dochtertje dat toen hij schreef al 3 maanden oud was geworden. De hele vluchtoperatie was via Charleroi, ondanks het feit dat er in Frankrijk haast geen treinen reden, nog vlot verlopen.

Laurent en Joanna Swaan-De Bie bij hun 50-jarig huwelijk

Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951 (3)

door Laurent Woestenburg

Pastoor Louis Tubbax merkt in zijn dagboek op, dat vanaf de eerste dag waarop er in Sint-Jan 's zondags mis gelezen werd, de kapel nokvol zat. "Ze hingen tegeneen als druiven aan een ongeknipten druiventros" schrijft hij. De kapel moest dus vergroot worden, maar daar werd niet aan gedacht voor pastoor Jacobs in september 1926 met pensioen zou gaan. En dit laatste gebeurde op 22 september. Tubbax beschrijft hem met de grootste loftuitingen over zijn schranderheid, zijn werkkraft, zijn diplomatie en zijn "heiligheid". Eén zaak staat echter vast: Jacobs was altijd een verwoed verdediger geweest van de eenheid van Weelde, ook op kerkelijk gebied.

De roep om een volwaardige parochie

Op de dag van Jacobs' vertrek uit Weelde trokken burgemeester Gust Dries, Laurent Swaan en Jan Govers naar deken J.Jansen om een tweede mis te vragen in de Sint-Janskapel. Jansen stuurde hen met hun vraag door naar het bisdom. Op 26 oktober kwam van het bisdom het verlossende bericht, dat die tweede mis inderdaad gelezen mocht worden. De dag erna werd de nieuwe pastoor, J.Janssens, die voorheen onderpastoor was te Retie, plechtig ingehaald. Heel het dorp vierde intens mee, zodat van enige tweespalt althans toen niets te merken was. Toen pastoor Tubbax op 16 november verhuisd was naar zijn nieuwe woning, brak voor Sint-Jan de periode aan van een vrijwel volwaardige parochie.

Tweespalt in 't dorp

Kort na de installatie van de nieuwe pastoor begon het toch alweer te woelen. Er vormden zich namelijk twee groepen in Weelde: de "Veenmollen" waren zij die het opnamen voor het Kerkeneind en de "Geitenbokken" van de Straat. Die van de Straat eisten meer diensten op in de kapel. Omdat bijvoorbeeld slechts onmiddellijk voor en na de missen biecht gehoord mocht worden, zaten de mensen soms in lange rijen hun beurt af te wachten aan de biechtstoel. En een lof kon alleen maar op de zondag na het feest van Sint-Jan, zodat de mensen van de Straat daarvoor in de andere weekends naar Sint-Michiël moesten. Wat zij natuurlijk niet deden. In de plaats daarvan en om te protesteren kwamen zij elke zondagnamiddag het rozenhoedje bidden in de kapel. Deze situatie kon natuurlijk niet blijven duren. Daarom trok deken Jansen van Turnhout naar het bisdom met een vinnig pleidooi. Het gevolg was een bezoek van Mgr. Van Cauwenbergh aan Weelde. Pastoor Janssens was "toevallig" net op die dag op reis. Wat bij de monseigneur natuurlijk in het verkeerde keelgat schoot en wat derhalve pastoor Tubbax serieus hielp, want het bisdom steunde voortaan de verzuchtingen van de Straat.

Het streven naar een zelfstandige kapelanie

In maart 1927 vroeg de provinciegouverneur van Antwerpen aan het gemeentebestuur advies over het oprichten van een zelfstandige kapelanie in Weelde-Straat. Dezelfde vraag kwam ook bij de kerkfabriek (van Sint-Michiël) terecht. Die kerkfabriek bestond toen uit de volgende personen: Jan Bax-Van Hees (voorzitter), Frans Kolen, Adriaan Kolen, Frans Verheyen-Olieslagers, Edmond Vloemans en pastoor Janssens. De daaropvolgende vergadering van de kerkfabriek verliep niet van een leien dakje. Iedereen behalve Frans Verheyen vond dat die oprichting geen zin had. Daarom werd besloten aan de gouverneur te laten weten, dat de kerkfabriek in die zaak niet wilde tussenkomen en dus ook geen advies wenste te geven. Op initiatief van Edmond Vloemans is daarna echter toch nog een gunstig advies afgedwongen. De gemeenteraad volgde dat advies met eenparigheid van stemmen een paar dagen daarna. Die gemeenteraad bestond toen uit vier vertegenwoordigers van de Straat (Gust Dries, Adriaan Van Gils, Karel Bols en Frans Hermans), en vijf vertegenwoordigers van het Kerkeneind (Frans Haagen, Jan Van Loon, Corneel Van Beek, Jaak Mertens en Mon Hesters)

Acties voor de vergroting van de kapel

In het voorjaar van 1927 kwam Kanunnik Lemaire, hoogleraar te Leuven, samen met deken Jansen uit Turnhout naar de kapel om te onderzoeken hoe ze het best kon worden vergroot. Lemaire zou voor het plan samenwerken met architect Frans Van den Dael uit Leuven. Het koor zou om historische reden onaangeroerd blijven en het schip zou verbreed worden met twee zijbeuken. Op die manier zou de kapel 60 m² groter worden. De begroting daarvoor werd ingeschat op 75.000 frank. Bij nader inzien bleek ze dan nog te klein te zijn. Daarom besloot men ze ook met een boog te verlengen, zodat er in het totaal 120 m² zou bijkomen. Zelfs dan vonden sommigen ze nog niet groot genoeg. Gelukkig besloot men hoe dan ook het koor als getuige van een historisch verleden te behouden. Die tweede fase zou de kosten enorm opvoeren. Daarom werd besloten dat de pastoor bij alle inwoners van de Straat ten huize een collecte zou houden. Dat werd een enorm succes. Zelfs de kinderen kwamen na de hoogmis met hun spaarpot aangelopen om te steunen. De pastoor haalde in vijf dagen tijd in zijn ongeveer 150 gezinnen niet minder dan 49.366 frank op.

Voor de verdere financiering zou men proberen een beroep te doen op het gemeentebestuur. Daarvoor moest de kerkfabriek maar eens gaan pleiten. Pastoor Tubbax van Sint-Jan kreeg vanuit het bisdom de toelating om een vergadering van de kerkfabriek bij te wonen. Daar bleek absoluut alle eensgezindheid zoek. Van de drie vertegenwoordigers van de Straat in die raad bleek volgens Tubbax alleen Frans Verheyen de zaak met hardnekkigheid te verdedigen. Uiteindelijk zou de raad aan het gemeentebestuur toch 85.000 frank subsidie voor de verbouwing vragen. De geest was blijkbaar erg verbeterd, want de leden van de kerkfabriek besloten, dat "Tubbax maar verder zijn plan moest trekken en desnoods geld gaan lenen". Later schonk Sint-Michiël aan Sint-Jan toch nog een oude godslamp, een "rokkeet", een groene kazuifel, een purperen stola en een bidstoel waarvan Tubbax zegt dat het een "kramankelachtige" was. Tubbax merkt daarbij op: "een hele uitzet!"

Spanning in de gemeenteraad

De vraag van de kerkfabriek lag er nu en er moest dus in de gemeenteraad gestemd worden. Dat gebeurde op 4 juli. De uitslag was vijf stemmen voor de uitbreiding en vier tegen. Vooral de oppositie was ertegen. Prompt werd bezwaar aangetekend tegen de stemming. De oppositieleden voerden namelijk aan dat de stemming ongeldig was, omdat de agenda niet tijdig bij de leden bezorgd was (geen 48 uur voor de vergadering) en omdat Frans Hermans en diens oom Frans Haagen als verwanten niet samen konden zetelen en dus één van hen moest opstappen. Dit laatste was echter nooit eerder aangevochten. Hoe dan ook, de stemming werd nietig verklaard en Frans Hermans die bij de verkiezingen minder stemmen had behaald dan zijn oom, moest opstappen.

**Beeld van St.-Jan in de St.-Janskapel
te Weelde-Straat (15de eeuw)**

Inmiddels waren op 9 juli gemeentesecretaris Vloemans, Mon Hesters, Corneel Van Beek en Albert Van den Driessche "in hun trouwkostuum" naar het bisdom getogen om tegen de vergroting van de kapel en de diensten aldaar te pleiten. Mgr. Van Cauwenbergh hield echter een krachtig pleidooi voor de vergroting en drukte de wens uit, dat de heren zich als katholieken daarbij zouden neerleggen. Tubbax merkt op dat "zij van een kale reis terugkwamen". Nog diezelfde dag kwam de gemeenteraad opnieuw bijeen. Omdat burgemeester Gust Dries al voelde aankomen, dat na het verdwijnen van Frans Hermans uit de raad, de stemming nu vier tegen vier, dus onbeslist zou uitvallen, stelde hij voor eerst een nieuw lid aan te stellen en pas daarna te stemmen. Pastoor Tubbax brengt in zijn notities een eresaluut aan het adres van Jan Van Loon die, zijnde van het Kerkeneind toch voor de vergroting van de kapel gestemd had.

Jan Bax-Van Gils zou de opvolger worden van Frans Hermans. Wat zou die man doen? Voor of tegen stemmen? Hij woonde toevallig op de scheiding der twee parochies, zodat uit zijn woonplaats niets af te leiden viel. Het bisdom vond deze zaak zo ernstig, dat het Jan uitnodigde voor een gesprek. Hij werd er ontvangen met de grootst mogelijke vriendelijkheid. Daar beloofde Jan plechtig dat hij voor zou stemmen. Hij hield woord en de stemming van de vergadering op 4 augustus werd opnieuw: vijf voor en vier tegen. De 85.000 frank waren dus binnen. Er was massaal veel volk opgekomen naar die zitting, uiteraard vooral van de Straat. Gevolg: een uitbundig applaus! Vermelden wij nog dat E.H.Kolen, rector van Weelde-Statie, die een zoon was van oud-burgemeester Kolen van Weelde, de dag tevoren was gaan pleiten bij pastoor Janssens van Sint-Michiël en bij de raadsleden die de vorige keer tegengestemd

hadden. Hij hoopte dat zij zich minstens zouden onthouden. Rector Kolen stond in Weelde bekend als een innemend en gezaghebbend persoon.

Groeiende onrust

Daarmee was het probleem echter nog helemaal niet van de baan. Nog erger dan ooit tevoren was Weelde verdeeld in twee blokken. Na de stemming in de gemeenteraad barstte het dan ook voorgoed los: affiches werden opgehangen en door anderen weer afgerukt, dreigbrieven werden rondgedeeld, mensen werden nagescholden en zelfs met modder en stenen aangevallen. Kortom, de sfeer was bijzonder gespannen. (wordt vervolgd)

De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel (2)

door Frans Slegers

3. Tussen Wereldoorlog I en Wereldoorlog II.

Na de breuk tussen Adriaan Van Hees en de oudstrijders moest er natuurlijk een nieuwe dirigent komen wilde men de fanfare in stand houden. Jaan moet nog getracht hebben in laatste instantie de zaak te redden door te zeggen: "Wij zullen Vlaamse liedjes spelen!" Maar de oudstrijders bleken onvermurwbaar te zijn. Zelfs moet er naar het schijnt de idee bestaan hebben om de fanfare om te dopen tot "Oudstrijders en Vrienden". Men ging dan aankloppen bij Lowie Haagen (1860-1937), dirigent van het Sint-Ceciliakoor te Poppel en vader van de op 30 maart 1990 overleden ereburgemeester Jos Haagen, om het dirigeerstokje van de fanfare ter hand te nemen.

Schoolhoofd Jules De Jongh (1886-1949) was toen secretaris en Aloys Schellekens (1884-1964) voorzitter. Maar het is ons nog niet duidelijk sedert wanneer er een echt bestuur was in de fanfare en wanneer de dragende functies (dirigent, voorzitter, secretaris) een aanvang hadden genomen. Wies Schellekens die, voor zover we nu dus weten, de eerste voorzitter was, na de beginperiode wel te verstaan, en die ten tijde van zijn gouden bruiloft (1960) geïnterviewd werd, herinnerde zich niet meer wanneer hij lid geworden was. Maar "Jan van Lisse" wist dan weer te vertellen dat hijzelf lid geworden was in 1900 en dat Wies Schellekens evenals zijn broer Adriaan (niet verwarren met zoon Adriaan, lid van de weerstand in W.O.II.) er toen al bij waren. Wies vertelde ook niet te weten hoe of wanneer hij voorzitter geworden was, maar dat hij op zeker moment tot de vaststelling kwam dat iedereen hem voorzitter noemde. Wel staat vast dat Schellekens meespeelde op de eerste gouden bruiloft die naar 't schijnt in Poppel zou gevierd zijn, namelijk die van Jan Creten en Wilhelmina Elisen in 1905. Hij was er ook bij toen de fanfare voor de eerste keer uittrok na Wereldoorlog I bij gelegenheid van de gouden bruiloft van de grote-tromdrager Nelis

Moeskops (beter bekend als "den Biezenbos") en Anna Maria Jonkers op 20 april 1919 en hij was er ook bij toen de fanfare voor de eerste keer uittrok na Wereldoorlog II en dit ter gelegenheid van de gouden bruiloft van zijn buurman Jan Poppeliers en Mieke Coppens op 4 november 1947.

Wies speelde tuba, ook nog toen hij op 21 september 1947 zijn ontslag had gegeven als voorzitter. De fanfare bracht hem een serenade bij zijn huwelijk in 1910, bij zijn zilveren bruiloft in 1935 en bij zijn gouden bruiloft op 18 april 1960. Op 28 januari 1964 begeleidde de fanfare hem met muziek naar zijn laatste rustplaats. Maar Wies Schellekens was ook een goed toneelspeler. En hier past het misschien een paar woorden te zeggen over het toneelspelen bij de fanfare. Die uitvoeringen hadden voor Wereldoorlog I eveneens plaats bij Jaan Pieten. Het publiek zat dan in het café en als podium deed dienst een aangrenzend vertrek, waaruit voor de gelegenheid de meubels verwijderd werden en waar, om het podium de gewenste hoogte te geven, dan maar liefst enkele karren zavel door het venster werden naar binnen geschoten, aldus onze zegsman.

Of om aan het podium de gewenste hoogte te geven wel de echte reden was om de zavel binnen te brengen, daarover hebben we toch wat twijfels. Hoeveel karren moeten dat dan wel niet geweest zijn om iets of wat hoogte te hebben? En er zijn toch wel andere middelen om te verhogen! Maar het is wel zo dat er rond de eeuwwisseling in onze Kempische dorpen hier en daar nog huizen waren zonder verharde vloer in meerdere vertrekken. Voor de wekelijkse schoonmaak op zaterdag werd op zulke plaatsen veelal de rijf gehanteerd in die lokalen. Kan dat hier misschien ook geweest zijn? En dienden die karren zavel dan misschien als periodieke opfrissing (grote schoonmaak) in die lokalen?

Wat er ook van zij, die eerste toneelopvoeringen te Poppel, gegeven in zeer primitieve omstandigheden, bij het schaarse licht van een petroleumlamp, kenden een relatief daverend succes. Op Bedaf was men er zelfs zo enthousiast over, dat men er ook aan toneel ging doen. En bij gebrek aan een comfortabele (!) zaal gelijk die van Jaan Pieten werd er dan maar gespeeld bij Brok in huis. Als podium gebruikte men daarlach niet.....de bedstee! Ze had als voordeel dat ze voldoende hoogte had (en dat men dus geen zavel moest binnenschieten!) en dat men bij het einde van ieder bedrijf een gordijn had om dicht te trekken! Was de verlichting binnen maar pover in die tijd, de straatverlichting was ook niet erg fameus. Er brandden namelijk maar twee petroleumlantaarns in de dorpskom. Eén stond er aan de kerk ter hoogte van Ch.Segers-Haagen en de andere aan "Toontje Olieslagers" (nu Kredietbank). Het behoorde tot het dagelijks werk van de veldwachter die iedere dag bij valavond te gaan ontsteken en op de late avond, op het uur dat iedere deftige burger werd verondersteld in bed te zijn, te gaan uitdoven.

Na de eerste wereldoorlog kreeg men een ruimer lokaal om toneel te spelen, namelijk de oude school (plaats waar nu de gemeentenzaal staat). Ontelbare uren werden hier door onze muzikanten en toneelspelers doorgebracht in serieuze ... of niet serieuze repetities. Er zijn zelfs nog titels bekend van stukken die gespeeld werden, o.a. "Leentje van den Watermolen" en "De Getrouwe Knecht".

En na de tweede wereldoorlog, toen de oude school vernield was door het bombardement van zaterdag 11 mei 1940, week men uit naar de zaal van Sooike De Wit op de Tilburgseweg (huidig Chinees Restaurant) om toneelopvoeringen te geven. Misschien zeggen volgende titels nog wel iets voor sommige oud-toneelspelers: Harde Wrok; Als een wild Dier; Moeder

Antje; Het verleden spreekt; Gerrie's Wraak; enz. Regisseur was lange tijd de gemeenteontvanger Henri Van Hees, beter gekend als Rie Zwanenbaas. Altijd waren er twee opvoeringen met telkens een bomvolle zaal. Soms speelde men zelfs wel drie keer, maar met de opvoering van "De Rattenval" in 1953 begon de toeloop naar de zaal in snel tempo te verminderen. Voor de volgende jaren werd dan een beroep gedaan op een vreemd nog steeds liefhebbersgezelschap, te beginnen met de toneelgroep van de Tilburgse Brandweer en daarna gedurende drie jaar een gezelschap uit Turnhout. Tijdelijk was er een heropleving van het publiek te merken, maar uiteindelijk begon de belangstelling weer te verminderen. In een laatste poging werd dan een beroep gedaan op het professioneel gezelschap "Groep Herman Bruggen". Maar ook dit kon de bevolking niet meer op de been brengen. De inmiddels opgekomen T.V. won de wedloop. En daar deze laatste opvoering ook financieel een fiasco werd voor de fanfare werd er gestopt met toneeluitvoeringen.

Fanfare "De Verenigde Vrienden" voor het huis van voorzitter Wies Schellekens

Na Lowie Haagen kwam meester Emiel Van de Gender (1892-1948), jongste zoon van de familie Van de Gender-Van Beurden, woonachtig in het huis waar nu "t Moontje" gevestigd is, als dirigent. Hij was onderwijzer en later schoolhoofd in Ravels-Eel. Toen hij op 23 april 1923 trouwde met juffrouw Josephina De Kinderen van Ravels-Eel, ging de fanfare hem een serenade brengen ... bestaande uit één mars, want meer konden ze er niet spelen, aldus vertelde ons een oud-muzikant die erbij geweest was. En die mars speelden ze dan altijd maar opnieuw. De titel ervan kende hij nog: "Sans souci". Dat betekent: "Zonder zorg", maar ik denk dat meester Van de Gender toch wel zorgen zal gehad hebben met zijn muzikanten!

Maar "Sans souci" heette ook het buitenverblijf van de voormalige Pruisische koningen en Duitse keizers in Potsdam, met als laatste keizer Willem II die op 9 november 1918 naar Nederland vluchtte. En dan stelt zich de vraag: zou die mars, zo vlak na de oorlog nog gespeeld, geen Duitse produktie geweest zijn? Zo ja, dan komt men tot de gekke situatie dat men de dirigent wegjaagt om zijn Duitsgezindheid, maar dat men zijn pro-Duits repertorium blijft spelen. Zulke flaters gebeuren echter meer. Weet u dat toen de Hollandse troepen in 1830 Brussel binnentrokken om de opstand neer te slaan hun muziekkapel de aria uit "De

Stomme van Portici" speelde en dat het juist die aria was die het sein tot de opstand gaf toen de solist, die het zong in de Muntchouwburg te Brussel op woensdag 25 juni 1830 de beroemde woorden aanhief: "Amour sacré de la patrie, rends-nous l'audace et la fierté!"?

Na meester Van de Gender kwam Jef van Opstal (Tilburg 1887-1957) met de fiets van Goirle naar Poppel om te dirigeren. Waarschijnlijk deed hij dat vanaf 1928, maar zeker was hij er in 1930, want hij staat met de fanfare op bijgaande foto, die genomen werd te Ravels-Eel nabij garage Snels op zondag 20 juli 1930, nadat onze fanfare de stoet naar aanleiding van het Eeuwfeest van België te Ravels had helpen opluisteren. De familie van Opstal was evenals de familie Van Hees een zeer muzikale familie en heeft met haar merkwaardige gelijkenissen. Vader August van Opstal was in 1864 medeoprichter van de harmonie "Orpheus" in Tilburg. De familie bespeelde ook zowat alle instrumenten en, zoals dat in die tijd was, leerden de leden de muziek van en aan elkaar. Verder werkten twee van de zonen, Antoon en Jef, eveneens op de instrumentenfabriek van Kessels in Tilburg (zie vorige aflevering) en waren zij ook lid van de fabrieksharmonie waarmee zij in verschillende grote steden optraden, tot zelfs in Parijs toe. Toen het bij de firma Kessels bergaf ging verlieten de broers eveneens de firma. Antoon werd kapelmeester bij het leger, maar Jef werd amateur-musicus. Voor de kost kon hij terecht op een grote machinefabriek in Turnhout. Hij verbleef daar bij een zekere familie Meeuwis, maar fietste toch regelmatig naar huis.

Fanfare "De Verenigde Vrienden" met dirigent Jef van Opstal

Tijdens een van zijn wekelijkse uitstapjes naar huis viel in Ravels zijn oog op de van Nederland afkomstige kinderjuffrouw van de directeur van de steenfabriek, Petronella Maria van Spaandonk. Op 16 oktober 1912 trouwden ze te Ravels. Zij bleven er echter maar korte tijd wonen en verhuisden dan naar Turnhout, maar keerden in 1914 bij het uitbreken van de oorlog naar Nederland terug. In Goirle kon hij aan 't werk in een textielfabriek als chef van de

technische dienst. Hij werd toen lid en plaatsvervangend dirigent van de harmonie "Oefening en Uitspanning".

Onder Jef van Opstal werd de kiosk gebouwd, waarschijnlijk in 1928 of 1929. Tot na de Tweede Wereldoorlog stond ze echter tussen het schoolhuis en het BACOB-kantoor, voor de huidige gebouwen van de Ambulancedienst. Toen na de oorlog de moestuin van de veldwachter Van der Voort tot gemeentepark werd omgetoverd kreeg de kiosk daar haar plaats. De inhuldiging ervan had plaats op 5 juli 1952 (zie volgende aflevering).

De muzikanten uit de dertiger jaren en de vele supporters die op zondag 10 augustus 1930 de fanfare vergezelden naar het muziekfestival te Gilze hebben die uitstap wellicht nooit vergeten. Men kwam namelijk met een man meer terug dan men vertrokken was, of juister gezegd, men moest een van de supporteressen achterlaten! ... Wat was er dan gebeurd? Terwijl onze fanfare haar optreden op de kiosk verzorgde kwam iemand onze bombardonblazer, Stan Bluekens, iets in het oor fluisteren. Stan haakte zijn bombardon af en verdween van het podium. Even later deed het nieuws de ronde dat zijn echtgenote, die de fanfare vergezelde, bevallen was van een flinke zoon, die in het doopsel de namen ontving van Carolus, Johannes, Maria.

Was dit gebeuren een blij verrassing, waarvoor door alle fanfareleden toen zeker een goede pint zal gedronken zijn in Gilze, de dood heeft ook ooit meegestapt in de rangen van de fanfare. Dat gebeurde op 29 november 1953. De fanfare ging sinterklaas afhalen, die dat jaar zou komen vanuit de richting Weelde. Ter hoogte van de kerk hoorden de muzikanten plots dat Adriaan Woestenburg, de grosse-caisseslager, uit de maat was. Dat was vreemd want "Janeke", zoals hij genoemd werd, was een uitstekende muzikant, die jarenlang trompet gespeeld had bij de Sint-Nicolauskring in Weelde. Diegenen die achter hem opstapten en opkeken zagen hem al stappend nog een paar keer met zijn trommelstok richting grote trom slaan, zonder evenwel het trommelvel nog te raken. Dan stuwde hij voorover ten gronde. Pastoor Baeyens, die juist kwam aangefietst om het lof te doen diende hem in extremis het H.Oliesel toe (zo werd toen het sacrament van de zieken genoemd). Maar de dokter, inmiddels ook toegekomen, kon niets dan de dood vaststellen. Janeke was gestorven aan een hartaderbreuk en werd met muziek begraven op woensdag 2 december 1953. "...Op het ogenblik dat hij medehielp om de kindervreugde van het Sint-Niklaasfeest te vergroten heeft de Heer zijn dienaar tot zich geroepen" zo eindigt de tekst op zijn doodsprentje.

Maar keren we nog even terug naar Stan Bluekens. In 1936 werd Stan provincieraadslid, het hoogste politieke mandaat dat ooit aan een lid van de fanfare is te beurt gevallen. Zo gauw het nieuws bekend was werden de leden bijeengetrommeld en bracht men hem tegen het vallen van de avond een serenade. Poppel kende op dat ogenblik de luxe van twee provincieraadsleden te tellen, want naast Stan Bluekens, die verkozen was bij de Vlaams-Nationalisten, zetelde ook reeds sedert 28 december 1922 de latere burgemeester Henri Ruts als verkozen van de katholieke partij in de provincieraad! Nu heeft Poppel niets meer: geen provincieraadslid, maar ook geen burgemeester! Stan verscheen voor 't laatst in het openbaar in soldatenuniform. Toen Wereldoorlog II nakend was werd hij samen met Jef De Jongh, Gust Goossens, Jan Marynissen, Aloys en Jef Timmermans, Aloys Woestenburg en nog anderen in Poppel als allereersten - mensen van rond de 45 jaar! - opgeroepen om de grens in Poppel te gaan bewaken. Later werden zij afgelost door miliciens uit Turnhout. Stan overleed op 14 mei 1940 de vijfde dag van de oorlog, slechts 44 jaar oud.

De fanfare "De Verenigde Vrienden" bij de opluistering van de eeuwfeesten van België in 1930: Onderaan van links naar rechts: Louis Verswijveld, Albert Van Reusel, Door Adriaensen, Jef Ruts, Mil Devue, Louis Van de Pol, Adriaan Schellekens, Cornelis Schellekens. Staande van links naar rechts: Jef van Opstal, Stan Bluekens, Wies Van Rooy, Gustaaf De Jongh, Jef Van Beurden, Jules De Jongh, Meester Dockx, Louis De Jongh, Stan Botermans, Jan Ruts, Fons Van Reusel, Louis Bartels, Wies Schellekens, Sooi De Wit, Jos Keysers, Mil Van Beurden, Wies Van Der Steen, Jef Mateusen, Rie Van Beurden, Jef Van Hees, Jan Botermans. De foto werd genomen te Ravels-Eel op zondag 20/7/1930.

Op donderdag 14 mei (O.H.Hemelvaart) en zondag 17 mei 1931 werd - en ik citeer weer onze archieven - het "ruim 40-jarig bestaan van onze kleine dorpsfanfare" gevierd met een "grooten wederlandschen muziekwedstrijd". De wedstrijd werd groots opgevat. Er werd een beschermcomité opgericht waarvan deel uitmaakten: "Wel Edele Heer Baron Holvoet, Gouverneur der Provincie Antwerpen, Wel Edele Heer Baron du Four, Burgemeester en Senator te Turnhout, Mijnheer Martin Verbeeck, beschermheer der Maatschappij (en toenmalige eigenaar van de Pannenhoeve), Mijnheer Jos Courtens, Eere-Voorzitter, Eerw. Heer J.Somers, pastoor en Eerw. Heer Uydens, onderpastoor". Verder nog alle schepenen en gemeenteraadsleden met de secretaris Frans Verheyen en de ontvanger Henri Van Hees. Ook nog Henri Ruts, provinciaal raadslid, Louis De Jongh, de janhagelbakker, Edmond Trollin, beheerder en Georges Colpaert, opziener van de Boerenbond.

De wedstrijd had plaats, niet op de pas opgerichte kiosk in het dorp, maar op de Pannenhoeve, waar de fanfare ontstaan was. En nu reed er wel een tram, en niet alleen van Turnhout naar Poppel, maar verder langs de Mierdsedijk en de huidige camping naar Esbeek, Hilvarenbeek en Goirle, waar hij uitkwam tussen de kerk en het bejaardentehuis, en zo over Korvel naar Tilburg! Voor de aanvoer van de 22 deelnemende maatschappijen en de massa supporters

werden speciale trams ingelegd die reden tot aan de tegenwoordige gordijnschuur, waar een wissel was en waar in de wei daartegenover de feestelijkheden plaats hadden. Voor deze speciale trams zal het beschermcomité wel gezorgd hebben!

Op de tussenliggende zaterdag (16 mei 1931) gaf onze fanfare zelf een concert op de kiosk van het feestterrein. Het werd geopend met de "Poppelsche Feestmarsch" van J. van Opstal zelf. Daarachter volgden nog negen nummers waaronder we er twee opmerken van de hand van de gebroeders Kessels, namelijk de "Ouverture Joyeuse" en de ouverture "Jeanne d'Arc". Het concert werd besloten met de "Welkomsmarsch" van Jef van Opstal. De muziekwedstrijd was een waar succes: alle dagen uitgelezen weer en een massa volk en ook financieel kwam er flink wat geld in 't laatje.

Helaas, het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen! Er kwam onenigheid tussen de leden: de voorzitter met zijn aanhang tegen de secretaris en zijn volgelingen. Jef van Opstal trapte het af en hij werd opgevolgd door ...Adriaan Van Hees, die sedert 21 februari 1925 terug in België en te Poppel was. Jaan Pieten kon echter de eenheid er niet in terugbrengen, maar men bleef spelen ... tot de Tweede Oorlog begon. Op vrijdag 10 mei 1940 vielen Duitse troepen België binnen. Op zaterdag 11 mei 1940 tegen de avond werd Poppel gebombardeerd. De rechterkant van de Dorpsstraat richting Tilburg, vanaf de familie Brok tot en met de jongensschool aan het gemeentehuis lag plat of was zwaar beschadigd, ook de oude school, ons repetitielokaal. Vijf mensen vonden ter plaatse de dood, 's anderendaags stierf nog een zesde slachtoffer van dit bombardement en werd ook nog elders iemand gedood. De fanfare lag stil. Poppel was in rouw en er was ander werk te doen. (vervolgt)

Familiekunde of Genealogie

door Marc Vermeeren

De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde telt meer dan 10.000 leden in Vlaanderen en daarom kunnen we rustig stellen dat genealogie momenteel heel erg populair is. Wanneer we ons de vraag stellen waarom die mensen hun stamboom uitzoeken, zien we dat de meesten daarmee beginnen uit gezonde nieuwsgierigheid die in veel gevallen ontstaat bij het bekijken van oude familiefoto's of tijdens het luisteren naar familie verhalen. Kortom: ze willen werkelijk iets leren over de geschiedenis en de oorsprong van hun familie. Het is jammer dat vele genealogen (want zo worden stamboomonderzoekers genoemd) zich beperken tot het opzoeken van namen en data om zo hun kwartierstaat of stamboom op te stellen. Immers, die gegevens leren niets over de voorouders zelf. Natuurlijk, zonder namen en data kan geen enkele genealoog, want die gegevens vormen als het ware het skelet van de stamboom. Ook al hebben we de botten - in dit geval de namen en de data - aan elkaar bevestigd, het ding is nog steeds een rammelend karkas. Pas als de spieren en de huid - dat zijn de biografische gegevens - de botten hebben bedekt, begint onze schepping ergens op te lijken. En als we dan het geheel in een leesbaar verhaal hebben gegoten, dan kunnen we met recht zeggen dat we beschikken over een echte familiegeschiedenis.

Een genealoog moet in de eerste plaats eerlijk zijn. Hij mag zijn voorouders niet mooier afschilderen dan ze waren, en dus niet verdoezelen wanneer een bepaalde voorouder met de sterke arm van de wet in aanraking is geweest. Het allerbelangrijkste is echter doorzettingsvermogen en geduld, moed en volharding. Het is een feit dat de genealogie zich in een groeiende belangstelling mag verheugen en er wordt heel veel over dat onderwerp gepubliceerd. De voornaamste tijdschriften die betrekking hebben op onze regio zijn "Vlaamse Stam" (uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde) en "De Brabantse Leeuw" (uitgegeven door de Stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening in Noord-Brabant). Beide tijdschriften zijn te raadplegen in de bibliotheek van de Heemkundekring Nicolaus Poppelius. Ook in Ravels, Weelde en Poppel zijn mensen heel actief bezig met stamboomonderzoek. Het is de bedoeling dat het resultaat van hun archiefonderzoek (stamboom of kwartierstaat) vele jaren lang kan gepubliceerd worden in dit tijdschrift. En jawel, beste lezer, er is inderdaad een groot verschil tussen beide. In een stamboom worden alle takken van een familie in mannelijke lijn uitgewerkt. Men vertrekt dus van de oudst gekende naamdrager en noteert al zijn afstammelingen met dezelfde naam. Een mooi voorbeeld van een dergelijke stamboom is "Het geslacht Van Gils" dat in dit nummer door Kris Van Gils wordt gepubliceerd. In dat geval gaat het dus duidelijk steeds over één familie.

Wanneer we een kwartierstaat opstellen wordt uitgegaan van één persoon, namelijk de probandus of kwartierdrager. Deze krijgt dan het cijfer 1. Zijn vader wordt met 2 aangeduid, zijn moeder met 3, grootouders met 4-5-6 en 7 en ga zo maar door. Per generatie vindt er dus een verdubbeling van de nummers plaats. Even nummers hebben betrekking op mannelijke voorouders, oneven nummers op vrouwelijke. Het is niet zo dat we zo tot het oneindige door kunnen gaan. Immers, we zouden (theoretisch althans) op een gegeven moment meer voorouders hebben dan er in die bepaalde periode mensen leefden! Hier krijgen we te maken met een verschijnsel dat "kwartierverlies" wordt genoemd (voorouders in een kwartierstaat noemt men kwartieren).

Hieronder volgt een gedeelte van de kwartierstaat van mijn grootvader Eligius Van Hees, zoon van Adrianus Van Hees, de stichter van de Poppelse fanfare "De Verenigde Vrienden". - "Liejes Pieten", want dat was zijn bijnaam werd op de Poppelse Pannenhoeve geboren op 22 november 1899, huwde te Ravels op 20 april 1927 met de kantwerkster Anna Pluym (°Ravels 5/12/1901- †Turnhout 4/2/1978), en had een landbouwbedrijf aan de Mierdsedijk 37 in Poppel. Het echtpaar had vijf kinderen: Maria (1927), Anna (1929), Jozef (1932), Alice (1933) en Jeanne (1938). Eligius Van Hees overleed te Poppel op 25 juli 1962.

Eligius Van Hees

KWARTIERSTAAT VAN ELIGIUS VAN HEES

2	Henricus Van Hees * Poppel 19/1/1807 + Alphen 20/10/1877	9	Cornelia Van Gorp * Poppel 10/2/1810 + Alphen 31/10/1871	10	Petrus Hendrickx * Poppel 29/9/1812 + Poppel 30/8/1896	11	Maria Schellekens * Hilvanrenbeek 8/9/1807 + Poppel 9/3/1880	12	Adrianus Van Hees * Poppel 28/2/1769 + Poppel 2/9/1854	13	Petronella Laureyssen * Poppel 14/2/1787 + Poppel 19/9/1853	14	Jan Baptist Van de Wouwer * Vorselaar 3 Vendémiaire l'an 6 + Weelde 21/2/1880	15	Elisabeth Van Bouwel * Vorselaar 17/2/1790 + Weelde 1/8/1875			
xx Poppel 26/2/1835				xx Poppel 25/11/1837				xx Poppel 28/4/1813		xx Vorselaar 3/6/1822								
4	Henricus Van Hees * Alphen 7/12/1835 + Alphen 21/10/1915	5				Maria Hendrickx * Poppel 14/1/1839 + Alphen 18/10/1915				6		Eligius Van Hees * Poppel 1/12/1824 + Poppel 31/3/1896		7		Regina Van de Wouwer * Vorselaar 29/8/1830 + Poppel 16/6/1916		
xx Poppel 16/1/1862				xx Poppel 16/1/1862				xx Weelde 16/1/1859										
2	Adrianus Van Hees * Alphen 12/3/1864 + Poppel 28/2/1951				3				Maria Van Hees * Poppel 12/1/1865 + Poppel 8/5/1945									
xx Poppel 18/11/1890				xx Poppel 18/11/1890														
1	Eligius Van Hees * Poppel 22/11/1899 + Poppel 25/7/1962																	

Eerste t/m vierde generatie: Zie de kwartierstaat op blz.15.

Vijfde generatie:

16. Henricus Van Hees, *Poppel 2/11/1774, †Poppel 19/6/1808, xx Poppel 1 ventôse l'an 13
17. Cornelia De Bondt, *Poppel 19/6/1770, †Poppel 22/3/1808
18. Cornelis Van Gorp, *Alphen 31/1/1778, †Alphen 16/12/1820, xx Alphen 21/2/1808
19. Maria Van Bael, *Alphen 16/10/1779, †Alphen 8/12/1861
20. Adriaan Hendrickx, *Poppel 27/11/1776, †Poppel 7/10/1847, xx Poppel 2e jour complémentaire l'an 12
21. Maria Clasina Van Hees, *Poppel 28/8/1772, †Poppel 8/10/1812
22. Walterus Schellekens, *Hilvarenbeek 16/11/1771, †Hilvarenbeek 4/3/1852, xx Hilvarenbeek 24/2/1805
23. Maria Prinsen, *Hilvarenbeek 14/4/1778, †Hilvarenbeek 26/1/1855
24. Henricus Van Hees, *Poppel 26/5/1734, †Poppel 24 floréal l'an 12, xx Poppel 14/9/1762
25. Joanna Elisabeth Bruers, *Poppel 7/2/1731, †Poppel 17/7/1792
26. Peter Laureyssen, †Poppel 26/1/1787, xx Poppel 8/6/1780
27. Joanna Van Gils, *Poppel 4/3/1757, †Poppel 13/3/1839
28. Petrus Van de Wouwer, *Vorselaar 3/11/1748, †Vorselaar 29/9/1812, xx Vorselaar 13/4/1795
29. Anna Cornelia Gils, *Pulle 7/4/1773, †Vorselaar 1/12/1841
30. Joannes Van Bouwel, *Vorselaar 26/8/1759, †Vorselaar 16/6/1832, xx Vorselaar 25/4/1786
31. Joanna Maria Van Looy, *Vorselaar 29/10/1759, †Vorselaar 1/2/1848

Zesde generatie:

32. Henricus Van Hees, *Poppel 5/11/1736, †Poppel 19/1/1783, xx Poppel 1/3/1767
33. Adriana Franken, *Poppel 13/8/1743, †Poppel 17/1/1823
34. Jan Baptist De Bondt, *Poppel 1/11/1716, †Poppel 13/2/1775, xx Poppel 2/2/1763
35. Antonette Crabben, *Tilburg 22/2/1727, †Poppel 9/1/1792
36. Cornelis Van Gorp, *Alphen 24/12/1747, †Alphen 22/11/1777, xx Alphen 5/5/1771
37. Wilhelmina Prinsen, *Alphen 24/9/1756
38. Peter Van Bael, *Gilse, xx Alphen 14/4/1771
39. Joanna Maria Brock, *Alphen 19/8/1742
40. Peter Hendrickx, *Poppel 4/11/1743, †Poppel 15/12/1810, xx Poppel 20/1/1771
41. Catharina Huybrechts, *Poppel 28/11/1741, †Poppel 12 germinal l'an 9
42. Henricus Van Hees, *Poppel 26/5/1734, †Poppel 24 floréal l'an 12, xx Poppel 14/9/1762
43. Joanna Elisabeth Bruers, *Poppel 7/2/1731, †Poppel 17/7/1792
44. Nicolaas Schellekens, *Hilvarenbeek 30/10/1743, †Hilvarenbeek 2/4/1826, xx Hilvarenbeek 5/2/1769
45. Joanna Maria Schepens, *Hilvarenbeek 3/6/1741
46. Cornelis Prinsen, *Hilvarenbeek 21/1/1737, †Hilvarenbeek 28/6/1821, xx Hilvarenbeek 1/3/1772
47. Maria Anna Weyten, *Hilvarenbeek 10/5/1744, †Hilvarenbeek 15/12/1788
48. Nicolaus Van Hees, *Poppel 5/9/1694, †Poppel 11/10/1766, xx Poppel 24/10/1722
49. Dymphna Caels, *Poppel 23/2/1697, †Poppel 27/10/1769
50. Jan Baptist Bruers, *Poppel 6/3/1694, xx Poppel 4/2/1728
51. Adriana Firens, *Poppel 1/2/1698, †Poppel 28/1/1763

54. Adriaan Van Gils, †Poppel 22/10/1778, xx Hilvarenbeek 3/3/1754
55. Angela Hendrickx, *Hilvarenbeek 15/7/1723, †Poppel 13/7/1770
56. Jan Van de Wouwer, †Vorselaar 28/1/1790
57. Maria Van Echelpoel, †Vorselaar 26/12/1770
58. Frans Gils, *Nijlen 21/12/1729, xx Pulle 7/7/1766
59. Catharina Mols, *Pulle 28/5/1737
60. Gerardus Van Bouwel, †Vorselaar 13/10/1801, xx Vorselaar 14/1/1755
61. Maria Huysmans, *Pulle 17/10/1725
62. Adriaan Van Looy, *Vorselaar 13/12/1703, xx Vorselaar 19/4/1751
63. Joanna Geus, *Wechelderzande 8/8/1720

Zevende generatie:

64. Willem Van Hees, xx Poppel 7/1/1727
65. Adriana Hendrickx, *Poppel 8/8/1698, †Poppel 19/5/1757
66. Valentinus Franken, *Poppel 14/2/1712, †Poppel 23/8/1782, xx Poppel 5/8/1742
67. Helena Van Aelst, *Poppel 17/4/1711, †Poppel 11/10/1779
68. Adrianus De Bondt, *Weelde
70. Jacobus Krabben, *Moergestel 11/2/1687
71. Maria Verhoeven
72. Peter Van Gorp, *Alphen 1704, †Alphen 2/4/1762, xx Alphen 15/6/1727
73. Margareta Van den Houtoor, *Alphen 20/10/1705
74. Adrianus Princen, *Alphen 7/5/1710, xx Alphen 17/2/1737
75. Maria Kerckhoven, *Alphen 24/5/1713
78. Jan Brock, xx Alphen 2/11/1738
79. Joanna Stouts, *Chaaam 26/12/1707
80. Henricus Hendrickx, *Poppel 2/10/1714, †Poppel 11/4/1780, xx Poppel 30/4/1740
81. Petronella Hesselmans, *Poppel 27/9/1715, †Poppel 12/5/1767
82. Peter Huybrechts, *Poppel 21/1/1709, †Poppel 30/4/1769, xx Poppel 9/10/1739
83. Adriana Van Gestel, *Poppel 26/2/1717, †Poppel 8/10/1771
84. Nicolaas Van Hees, *Poppel 5/9/1694, †Poppel 11/10/1766, xx Poppel 24/10/1722
85. Dymphna Caels, *Poppel 23/2/1697, †Poppel 27/10/1769
86. Jan Baptist Bruers, *Poppel 6/3/1694, xx Poppel 4/2/1728
87. Adriana Firens, *Poppel 1/2/1698, †Poppel 28/1/1763
88. Jan Adriaan Schellekens, *Hilvarenbeek 5/7/1679, xx Hilvarenbeek 6/12/1739
89. Maria Peter Aben, *Hilvarenbeek 28/7/1712
90. Wouter Schepens, *Hilvarenbeek 7/9/1700
91. Maria Van Trier
92. Dirk Prinsen, xx Hilvarenbeek 7/11/1734
93. Maria Scheepens, *Hilvarenbeek 7/9/1700
94. Andreas Weyten, *Hilvarenbeek 14/12/1699, xx Hilvarenbeek 8/5/1742
95. Joanna Van de Graaf, *Hilvarenbeek 28/12/1700
96. Henricus Van Hees, *Poppel 8/2/1660, xx Poppel 20/5/1691
97. Adriana De Jonghe
98. Willem Caels, *Poppel 26/5/1661, †Poppel 18/1/1713, xx Poppel 13/8/1689
99. Maria Van Meersel, *Weelde, †Poppel 1/3/1711
100. Michael Jan Bruurs, *Poppel 9/6/1657, †Poppel 1/3/1698, xx Poppel 2/12/1684
101. Anna Biemans, *Poppel 7/11/1662
102. Adriaan Firens, *Poppel 9/12/1661, †Poppel 7/4/1702, xx Poppel 18/4/1684
103. Elisabeth Van Gestel, *Poppel 8/6/1663, †Poppel 11/2/1710

108. Heyliger Jan Van Gils
 110. Adriaan Hendrickx, *Hilvarenbeek 18/11/1668, xx Hilvarenbeek 25/3/1704
 111. Jenneke Gerrit Nodens
 116. Gummarus Gils, *Nijlen 21/1/1702, xx Nijlen 17/7/1728
 117. Anna Van Hove, *Nijlen 6/3/1708
 118. Andreas Mols, †Pulle 27/3/1763
 119. Joanna Elisabeth Verhagen
 122. Peter Huysmans, xx Pulle 2/7/1720
 123. Anna Meus
 124. Adriaan Van Looy
 125. Elisabeth Melis, †Vorselaar 12/4/1745
 126. Jacob Geuens
 127. Anna de Beucker

Hiermee is de kwartierstaat van Eligius Van Hees uiteraard niet voltooid. Er volgen nog honderden namen van voorouders waarbij sommige familienamen teruggaan tot de 13e eeuw. Zowel de stamboom (zie Het geslacht Van Gils) als de kwartierstaat (zie hierboven) zijn de meest geliefde genealogische objecten. Jullie hebben ondertussen wel begrepen dat wie met stamboomonderzoek begint, nooit gedaan heeft, en dat maakt het juist zo'n bijzonder plezierige hobby!

Gedenk, o Heer, uw dienaar, die ons is voorgegaan met het teken des geloofs. Wil aan hem en aan allen, die in Christus rusten, de plaats van verkwikking, rust en vrede verlenen, door Christus onze Heer.
 Canon van de Mis.

†

Wees in uw vrome gebeden de ziel indachtig van

Eligius Adrianus VAN HEES

echtgenoot van

Anna Catharina PLUYM,

geboren te Poppel op 22 november 1899 en aldaar, na een pijnlijke ziekte, in de vrede van de Heer ontslapen op 25 juli 1962.

Bediend van de H.H. Sacramenten der Stervenden.

Door uw opstanding uit de doden, Christus, heeft de dood niet langer macht over hen, die vroom zijn ontslapen. Euchol. Graec.

Die de Heer vreest, hem zal het wel gaan op het einde van zijn leven en op de dag van zijn dood zal hij gezegend worden. Eccli 1-13.

Wij hebben hem bemind; laat ons zijner indachtig zijn tot wij hem door onze gebeden in het rijk der gelukzaligen zullen gebracht hebben. H. Ambr.

Hij heeft in eenvoud geleefd omsingeld van de liefde van vrouw en kinderen, voor wie hij graag werkte, en te midden van de genegenheid van de velen, die altijd konden rekenen op zijn bereidvaardige hulp. Op lange jaren nog van stil geluk had hij gehoopt, want dit gunde hij aan de zijnen. De Vader in de hemel, die goed is en wijs, heeft er anders over beslist en, hoe pijnlijk en onbegrijpelijk die beslissing ook was, heeft hij die aanvaard in gelovige onderdanigheid.

O Maria, toon ons na dit ballingschap de gezegende Vrucht uws lichaams, Jezus.

†

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

Anna Maria Juliana Van Hees

echtgenoot van

Adrianus Petrus VAN HEES,

geboren te Poppel 12 Januari 1865, aldaar godvruchtig overleden 8 Mei 1945, voorzien van de H.H. Sacramenten der Stervenden.

De rechtvaardigen sterven niet, zij ontslapen zacht op aarde om in den hemel te ontwaken.
 H. Alphonsus.

†

Ter zaliger gedachtenis van wijlen

Adrianus Petrus VAN HEES

weduwnaar van

Anna Maria Juliana VAN HEES,

geboren te Alphen en Riel den 11 Maart 1864 en godvruchtig overleden te Poppel den 28 Februari 1951, gesterkt door al de genademiddelen der H. Kerk.

Aan allen die hem gekend hebben, gaf deze man het voorbeeld van een kristelijk leven, een vurig geloof en een vreedzame omgang. Hij was de goede huisvader, die de meeste zorg besteedde aan zijn kroostrijk gezin. Hij had en werkte. Ook verdroeg hij in volle gelatenheid, zonder ooit een woord te klagen de kwellingen en krankheden van zijn laatste dagen. Nu hij naar O. L. Heer is heengegaan, moeten wij ons troosten, „want voor de gelovigen wordt het leven niet weggenomen, maar slechts veranderd; en nadat het huis van dit aardse verblijf is ontbonden, wordt in den Hemel een eeuwige woonstede verkregen”. Pref. M. d. O.

Bemide kinderen, wat ik de laatste ogenblikken u niet meer kon zeggen, prevelde ik in mijn ziel: „Dank voor uw aanhoudende en liefdevolle zorgen... God zal het u lonen. Hierbo-

Heer zal mij vergelden naar mijne gerechtigheid. Hij zal mij beloonen naar de reinheid mijner n, want ik bewandelde de wegen des Heeren en van mijnen God getrouw. Psalm XVII, 21 en 22. God uit ganscher harte bemint, heeft geen geene straf, geen oordeel, geene hel te vrezen, de volmaakte liefde een veiligen weg tot God. Nav. Chr. I, XXIV, § 2. hooge jaren, bereikt op den weg der rechtvaard, zijn eene eerekroon. Spr. XVI, 31, rbare Echtgenoot, werp al uwe bekommernis p God. Korten tijd ben ik van U gescheiden, ig zullen wij elkander wederzien in den hemel, rbare Kinderen, houdt uw vader in eere al de van zijn leven. De vrede Gods moge uwe har-waren. Gods genade en Gods bescherming zij J. Bidt veel voor mijne zielerust.

GEBED.

om, o Heer, onze gebeden aan voor de ziel van dienares Maria, opdat, indien haar nog eenige en der besmetting dezer aarde aankleven, deze n worden afgewassen door uwe barmhartige fenis. Door onzen Heer. Missaal. Hart van Jezus, ik betrouw op U. 300 d. afl. Hart van Jezus, ik geloof aan uwe liefde tot mij. 300 d. afl.

Drukk. F. & J. De Kinderen, Ravels.

Zij waren beiden in dagen gevorderd, en werden ook in den dood niet gescheiden.

Luc. 1, 7; 2 Kon. 1, 21.

Gedenk in uwe geboden de ziel van zaliger
HENRICUS VAN HEES,

Lid v.d. Aartsbroederschap der H. Familie,
Weldoener van de Kerk,
wedwnaar van

MARIA CLASINA HENDRIKX,

geboren te Alphen den 7 December 1815 en
aldaar overleden den 21 October 1915, voorzien
van de H.H. Sacramenten der Sterfenden.

Gedenk in uwe geboden de ziel van zaliger

Maria Clasina Hendrickx,

Lid v.d. Aartsbroederschap der H. Familie,
Weldoener van de Kerk,
echtgenote van

HENRICUS VAN HEES,

geboren te Poppel den 14 Januari 1823, over-
leden te Alphen den 18 October 1915, voorzien
van de H.H. Sacramenten der Sterfenden.

Heer vreest, zij moet
spreken XXXI, 30.
er goede naam, omdat
er was niemand,
s haar sprak.

Het is een groot verdriet, dat de Heere, die de menschen heeft gemaakt, nu de menschen niet meer heeft.
BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
ELIGIUS VAN HEES

geboren te Alphen den 14 Januari 1823, over-
leden te Alphen den 18 October 1915, voorzien
van de H.H. Sacramenten der Sterfenden.

ANNA MARIA DECKX

geboren te Alphen den 14 Januari 1823, over-
leden te Alphen den 18 October 1915, voorzien
van de H.H. Sacramenten der Sterfenden.

REGINA VAN DE WOUWER

geboren te Alphen den 14 Januari 1823, over-
leden te Alphen den 18 October 1915, voorzien
van de H.H. Sacramenten der Sterfenden.

†

Terwijl hare levenskrachten bezweken
waren, is zij overleden in eenen gelukkigen
ouderdom en hoog van jaren. GEN. XXX, 8.

Bid voor de ziel van zaliger

Regina Van de Wouwer

wednaw van
Eligius Van Hees

geboren te Voorst den 15 Augustus 1817
en zacht in den Heer ontslapen
te Poppel den 16 Juni 1916, voorzien van de laatste
H.H. Sacramenten.

Bid voor de ziel van zaliger
Henricus Antonius van Hees,

geboren te Poppel den 19 Januari 1807
en overleden te Alphen den 20 October 1877.

Hij was een eenvoudige, rechtsinnige en godvreezende man. Job, n. 1, v. 1.

Hij sprak niet wijsheid, maar recht, en al de kinderen van zijn huis waren.

De wet Gods

in een goed

van leuchten.

Ik smeek U

uwe geboden v.

En zij (mijn

gij aan het als

In het ander

Yezus elkan

Zoet Hart v

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
CORNELIA VAN CORP

huisvrouw van

HENRICUS VAN HEES

geboren te Riel den 14 Februari 1810,
overleden te Alphen den 31 October 1871.

indige m

den; wat

wilde mi

Omdat,

gens uwe

— Jere

gangen

nod niet i

lauren m

opgevoer

oert uw

vermoed

— verzoec

r des Hee

van Mi

Het is geschied gelijk het den Heere bevaagd heeft, zijn Naam zij gezegend. Job. 1.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

MARIA ANNA SCHELLEKENS,

echtgenote van

PETRUS HENDRIKX,

geboren te Alphen den 14 Januari 1817,
overleden te Alphen den 18 October 1915, voorzien
van de H.H. Sacramenten der Sterfenden.

†
Een vrouw die den Heer vreest, zal geprezen worden. Prov. 31 v. 50.

BID VOOR DE ZIEL

van zaliger

Elisabeth van Bouwel,

echtgenote van

JOANNES VAN DE WOUWER,

geboren te Voorst den 17 Februari 1790,
overleden te Alphen den 1 August 1873.

Die God vreest, zal al verrijen in zijn
uiterste. Eccl. 1, v. 17.

BID VOOR DE ZIEL

van zaliger

Petronilla Lanweryssen,

huisvrouw van

ADRIANUS VAN HEES,

geboren te Poppel den 4^{en} februari 1817, en
aldaar overleden den 18^{en} september 1873, en
voorzien van de H.H. Sacramenten der Sterfenden.

Benauwdheid en pynen heb ik geleden
en den naem des Heeren heb ik aengeropen
— o Heer verlos mijnziel.

Psalm. 124 v. 1.

Kinderen, eert uwen vader, en vergeet
de rechten van (my) uwe moeder niet.

Eccl. 1, v. 17.

Ik bid u, ook, dat gy my behulpzaam
zyt in uwe geboden. Ps. 119 v. 17.

GENADE JAAR, GEEF DAER DE EEUWIGE RUZE.

BRUNO EN BIEREN 2008.

God vergaet het geseit der aarde met bitterheden,
opdat wij een ander geluk zouden zoeken, waarvan
de rechtvaardigen niet bedrighen zijn. II. Aug.
O God, wie voort in aangenamen, voor eenen
menschen, want de kerkten begopen, en die van
mensen voort. Eccl. 1, v. 17.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

PETRUS HENDRIKX

wednaw van

Maria Anna Schellekens

geboren te Poppel den 21 September 1817,
en aldaar zacht in den Heer ontslapen
den 20 Augustus 1896, voorzien van de
H.H. Sacramenten der Sterfenden.

Het wapen, waarmee wij al de menschen van dat
vrij overwinen, is het overwinen van het lijden
van Heere-Christus. II. Rom. 8.

Gezachte degenen die de geboden der wereld
niet hebben overwonnen, hun overwinen is niet een
overwinen tot het eeuwige leven. Ps. 119 v. 17.

Op U, o Heer, en mist U op Maria en Joseph,
die ik al mijn bekrachten, vestigde ik al mijn
hoop. II. Rom. 8.

Alles wat ik heb, verrek mijn heilichap,
want dat ik heb, heb ik niet overwonnen. II. Rom. 8.

Ziet hoe van Maria, want dat ik U steeds over
hebben. II. Rom. 8.

Ziet hoe van Maria, want mijn hart. II. Rom. 8.

doeds hebben mij omgeven ...
— in mijne verdrukking geboden
mijn stem uit den Hemel ver-
al mijn bekrachten verlost.

Ps. 17 en 55.

— in mijn uwen gaddelijken Zoon,
en hebbe met eenen ziel, voor
sterven aan het kruis.

II. Alph. de lig.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

— in U op Maria, hebbe ik mijn
al mijn hoop. II. Bernardus.

Herkent U ze nog? Oude schoolfoto's van Ravels

door Rik Van Tigchelt en Willem Paulussen

Bewaarschool 1925 Ravels Centrum: De opgave der namen wordt steeds van links naar rechts gedaan.

Bovenste rij: Anna Heylen, Maria Daniëls, Godelieve Lenaerts, Willem Paulussen, Frans Pijnenborg, Jeanne Naulaerts, Louise Van den Heuvel, Maria Vloemans, Victor Bartels.

2e rij: Maria Driesen, Emma Claessen, Anna Claessen, Jeannette Verbeek, Onbekend, Theresia Dickens, Jeanne Simons, Rosa Van Rillaer, Greta Huysmans.

3e rij: August Heylen, Jan Aerts, Frans Vloemans, Anna Willemse, Irma Verschueren, Fanny Van Hoof, Jeanne de Bont, Onbekend, Jan Lurinx.

4e rij: Mathieu Evers, Maria Meerts, Jan Heyns, Jos Naulaerts, Onbekend, Jan Heyns, Jos Willemsen, Jan Verhaegen, Josée Huysmans, Jos Van Nooten.

Onderste rij: Bernard Van der Flaes, Marie-Thérèse Lenaerts, Adriaan Eestermans, Maria Proost, Maria Van Vught, Maria Klessens, Irène Van Bladel, Eduard Mertens.

Deze klas had als leidster Zuster Benigna.

Bewaarschool Ravels-Eel 1914: De opgave der namen wordt steeds van links naar rechts gedaan.

Bovenste rij: Karel Van den Borne, Jan Lauwers, Louis Vosters, Frans Vloemans, Edward Lauwers, Sooi Dirken, Jef Snels, Jaan Verschueren, Trees Huybs.

2e rij: Karel Verschueren, Louis Verheyen, Door Rombouts, Nelis Van den Borne, Jaak Van Gils, Jef Tuytelaers, Sooi Van den Borne, Jos Remeysen, Louisa Remeysen.

3e rij: Lisa Vloemans, Mit Schoenmakers, Anna Lauwers, Louisa Sapion, Marie Donckers, Til Van Tilburg, Fien De Boel, Marie Havermans, Anna Dirken, Trees Dirken.

4e rij: Trees Van den Borne, Trees Moonen, Trees Van Gils, Trees Lauwers, Lisa Huybs, Irma Van den Borne, Fien Van Gils, Trees Van Gils, Marie De Bie, Florentin Remeysen.

Onderste rij: Jos Schoenmakers, Jules Van Tilborg, Louis Van Hoof, Jaan Van Gompel, Jaan Remeysen, Jaak Van Gils.

De opgave der namen wordt steeds van links naar rechts gedaan:

Bovenste rij: Jeanne Van Dun, Irma Willemsen, Emma Donckers, Anna Van Dooren, Jeanne Van Dun, Net Snels, Josepha Lauwers.

2e rij: Marie Van der Moeren, Marie Dickens, Jeanne Sapion, Julia Daems, Amelie Beyens, Ida Van den Borne.

3e rij: Elodie Aerts, Cecile Verbeek, Julia Daems, Emma Aerts, Marie Tuytelaers, Lisa Van Dun, Treza Bruurs, Zuster Ursula.

Onderste rij: Treza Van Dooren, Lisa Beyens, Agnes Dhondt, Jeanne Porto-Carrero, Marie Van Dun, Gonza Van Dun, Marieke Van Gils, Louisa Van Dun.

Het geslacht Van Gils

door Kris Van Gils

DEEL I

Iedereen die met z'n stamboom bezig is, tracht alle familiale gegevens over z'n voorvaderen te weten te komen, zoals de data van geboorte, huwelijk en overlijden, het beroep van z'n voorvaderen, markante verhalen, woon- en leefomstandigheden... Diegene die z'n stamboom tracht samen te stellen is ook benieuwd naar de oorsprong van z'n achternaam. Nu is het zo dat in het geval van de stam Van Gils er weinig twijfel bestaat. De verwijzing naar het Nederlandse dorp Gilze is overduidelijk. Het is dan ook daar dat we de oorsprong van de stam Van Gils moeten zoeken.

Het voorgeslacht van de stam Van Gils kunnen we natrekken tot ongeveer 1610, wanneer de oudstgekende Van Gils, zijnde Jacobus Van Gils, geboren werd. De stam Van Gils woonde gedurende de eerstvolgende 150 jaren te Gilze.

De zoon van de oudstgekende Jacobus Van Gils is Willem Van Gils. Van hem weten we alleen dat hij omstreeks 1640 geboren werd. Wie zijn vrouw was, is ons niet bekend, de moeder werd in die tijd niet expliciet vermeld in de doopakte. Mogelijk heette ze Anna (zie meterschap van hun kleinzoon Willem).

Adriaan Van Gils is de zoon van Willem Van Gils. Vermoedelijk werd hij geboren rond 1665. Hij huwde Joanna Peeters. Hun zoon Willem werd te Gilze geboren.

Willem Van Gils, zoon van Adriaan en Joanna Peeters, werd te Gilze geboren op 29.07.1691. Bij zijn doop kreeg hij als peter : Petrus Peeters (mogelijk grootvader of oom aan moeders zijde) en als meter : Anna van Willem van Jacob Van Gils (mogelijk grootmoeder of tante aan vaders zijde).

Op 30.04.1730 huwde Willem te Gilze-Rijen met Maria Adriaansdochter Verhoeven.

Maria Adriaansdochter Verhoeven werd geboren te Ginneken op 13.01.1702 als dochter van Adrianus Cornelius Verhoeven en Catharina Geert Buters. Deze familie Verhoeven was afkomstig uit Ulicoten, Baarle-Nassau, meer bepaald uit het gehucht Grasen. Maria Adriaansdochter Verhoeven overleed te Gilze op 18.01.1776.

Uit deze echtverbintenis ontsproten drie zonen :

1. °Gilze 15.04.1734 Cornelius, hij werd ingeschreven als Cornelius Wilhelmi Adriani. Het is deze Cornelius die de grondslag legt voor het uitgebreide Van Gils'en geslacht in onze gemeente.
2. °Gilze 29.01.1736 Joannes Wilhelmi Adriani
3. °Gilze 10.07.1740 Petrus Wilhelmi Adriani

Bovengenoemde Cornelius Van Gils is uitgeweken naar Weelde. De reden van zijn vertrek uit Gilze is nog moeilijk te achterhalen. Is hij naar Weelde getrokken om er te huwen, of woonde hij reeds in Weelde of omstreken en heeft hij daar zijn latere vrouw ontmoet, misschien woonde zijn latere vrouw als dienstmeisje in zijn buurt... Er zijn verschillende mogelijkheden die we moeten kaderen in de tijdsgeest van de jaren rond 1750.

Op het platteland was het een zeer moeilijke tijd om te overleven. Doordat de Noordelijke Nederlanden de Schelde gesloten hielden, was er van handelsnijverheid bijna geen sprake. De mensen in onze streken waren op zichzelf aangewezen. Geld was er bijna niet in omloop, de allernoodzakelijkste goederen en diensten werden betaald met landbouwprodukten.

Door het grote mesttekort leverde de schrale zandgrond te lage opbrengsten. Gevolg hiervan : hongerjaaren, epidemieën etc. De constant dreigende hongersnood had zijn effect op de bevolkingsgroei. Hoe minder monden te vullen hoe gemakkelijker een hongerjaar overleefd kon worden. Doch het strenge katholicisme in onze streken, met zijn verbod op geboortebeperking, was er de oorzaak van dat er binnen de huwelijken veel kinderen geboren werden. Om het kinderaantal te beperken huwde men niet, ofwel zeer laat, soms zelfs na de vruchtbare leeftijd.

Elke boerderij kon slechts met moeite aan een gezin voldoende opbrengsten bieden. De volwassen kinderen van een boerderij werden als het ware gedwongen ergens als knecht/meid uit werken te gaan om in hun levensonderhoud te voorzien. Op deze manier ontstond er verkeer van rondreizende werkkrachten tussen de verschillende dorpen in onze streek.

Door de vele boerenknechten en -meiden die in de dorpen aan de kost kwamen, was er een goede verstandhouding tussen de verschillende dorpen in de grensstreek. Trouwens, de grens tussen de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden was slechts een kunstmatige lijn, gevoelsmatig waren de mensen boven en onder die lijn nog een eenheid. In de loop van de latere eeuwen kwam de gevoelsmatige scheiding pas tot stand. Heden vind je nog ouderen bij wie de band met onze noorderburen niet verbroken is. Denken we maar aan de contacten tussen mensen van Ravels-Eel en Hoge- en Lage Mierde, de contacten tussen Poppel en Goirle, Hilvarenbeek, de contacten tussen Weelde en Baarle-Hertog/Nassau.

CORNELIUS VAN GILS

Hij werd te Gilze geboren op 15.04.1734, als zoon van Willem Adriaanszoon Van Gils en Maria Adriaansdochter Verhoeven. Cornelius overleed te Ravels op 20.05.1803. Hij huwde te Weelde op 11.02.1754 met Nicolaa (Clasina) Van Doesborgh. Nicolaa werd te Weelde geboren op 02.06.1725 als dochter van Jan Van Dousborg uit Boxtel en Gertrudis De Bie uit Weelde. Zij overleed te Ravels op 26.11.1805. Cornelius en Nicolaa hadden de volgende kinderen :

1. °Weelde 02.12.1754 Joanna Maria, zij huwde te Ravels op 02.11.1784 met Jan-Baptist Van Dooren. Bij de volkstelling van Ravels in 1796 woonden zij in Ravels - Eel. Zij hadden er een boerderij. Er werden geen kinderen vermeld enkel Andries Van Doren, 30, knecht en Maria Van Doren, 50, "suster". (De volkstelling van Ravels van 1796 vermeldt geen kinderen onder de 12 jaar.) Joanna Maria overleed te Ravels op 14.02.1824 als "huysvrouw van Jan Baptist Van Doren".

2. °Weelde 23.09.1757 Catharina, zij huwde te Ravels op 27.02.1786 met Petrus Dircken. Zij woonden bij de volkstelling van Ravels in 1796 in "Clijn Raevens" en hadden er een boerderij, Verder vermeldt de volkstelling geen kinderen, wel 2 knechten : Bert Ansoms, 18, en Christiaan Paulussen, 26, en een "meyt" A.C.Paulussen, 21. Catharina Van Gils stierf te Ravels op 18.06.1832. Toen haar zoon Joannes Dircken het overlijden van zijn moeder aangaf, is hij volgens die akte 45 jaar. Vermoedelijk werd hij omstreeks 1787 geboren.

In 1770 wordt er reeds gewag gemaakt van "'t Swaentje" een hoeve aan "de heirbaene opt Cleyen ravels". Deze hoeve werd bewoond door Peter Jan Dirken. Hoogstwaarschijnlijk gaat het hier om de boerderij waar anno 1997 Karel Van Gils woont, Klein Ravels 105 te Ravels.

De huidige boerderij vertoont sporen van een ver verleden, er zijn nog enkele zeer oude muren aanwezig van een vroegere hoeve. Tussen stal en woonplaats is er duidelijk een oud gebinte zichtbaar waartussen zo goed als het ging stenen gemetst werden. Ter hoogte van de haard in de voorplaats bevindt zich een zeer oud muurgedeelte. Tot ongeveer 100 jaar geleden werden de boerderijen en huizen als volgt gebouwd. Men maakte een geraamte van balken waartussen men lemen muren "metste", enkel de haardplaats en de bakoven werden voorzien van stenen muren.

De vader van de huidige bewoner heette in de volksmond "Jos van 't Zwaantje" (Jos Van Gils °22.09.1895, +23.06.1984) reden temeer om aan te nemen dat het daadwerkelijk om deze boerderij gaat.

3. °Ravels 22.12.1761 Joannes - Baptista, hij huwde te Ravels met Maria Jacoba Van Den Heuvel.

4. °Ravels 08.03.1765 Gerardus, hij overleed te Ravels op 09.04.1765.

5. °Ravels 06.06.1768 Petrus Franciscus, wordt niet vermeld bij de volkstelling van Ravels van 1796. Mogelijk is hij uitgeweken.

Alhoewel op 02.12.1754 te Weelde het oudste kind van Cornelis en Nicolaa geboren werd, vinden we hen niet terug in de volkstelling van Weelde van 1754. Deze volkstelling werd opgedragen door Haere Majesteyt op 27.11.1754 en werd uitgevoerd verklaard op 13 en 14 januari 1755. Waar Cornelis en Nicolaa op dat moment verbleven kunnen we alsnog niet met zekerheid zeggen. Wel is zeker dat in 1757 hun tweede kind eveneens in Weelde geboren werd. Cornelius Van Gils verhuisde met zijn gezin rond 1760 naar Ravels. Vermoedelijk huurde hij daar een boerderij.

In een oude akte (G.A.R.14, ongef. Akte No. 1, 23.07.1759 op zegel van 6 st. Parijs 1759) vinden we vermoedelijk de betreffende boerderij terug. Namelijk de boerderij van Bastiaen Stalpaerts in de Ravelsche Straet. "Jacomijn Roijmans, weduwe van Bastiaen Stalpaerts, en Peeter Roijmans als voogd over de drie minderjarige kinderen van Bastiaen Stalpaerts, zullen verpachten de helft van hun te velde staende oogst op het grondbezit, waarop de weduwe van Bastiaen Stalpaerts gewoond heeft, en dat thans verpacht is aan Cornelis Van Gilse, gelegen in de Ravelsche Straet.

De verkoop van de oogst op de Putacker, de Langen Acker, de Willekensacker, de Peerhons, het Vorste Heyvelt, het Heyvelt en de Aenstede, is verdeeld in 21 kavels, waarvan de totale opbrengst, inclusief de rantsoenpenningen, 81 gulden en 1 st. bedraagt."

Op 18.08.1776 kochten Cornelius en Nicolaa een boerderij op De Wildert in Eel. "Eene schoone welgeleghe hofstede, gestaen ende geleghen in den Eyl alhier, groot salvo justo in Landt 847 Roeden ende in weyden 921 Roeden met een heyvelt daer aen annex geleghen omtrent de heystrate groot omtrent twee hondert Roeden."

Bij de volkstelling van 1796 woonde hij daar met zijn vrouw, zoon Joannes Baptist, schoondochter Maria Jacoba Van Den Heuvel en M Cata Verhaeren, "meyt".

JOANNES - BAPTISTA VAN GILS

Joannes-Baptista werd op 22.12.1761 te Ravels geboren, als wettige zoon van Cornelius Van Gils ex Gilze en Nicolaa Van Doesborgh ex Welde. Hij overleed op 09.03.1807 te Ravels Vooreel, in de boerderij naast het huidige café 't Panneke. Hij huwde als landbouwer met Maria Jacoba Van Den Heuvel. Maria werd op 13.03.1770 te Ravels geboren als dochter van Norbertus Franciscus Van Den Heuvel ex Weelde en Joanna Maria Catharina Van Loon ex Ravels. Zij overleed op 08.11.1853 te Ravels.

Joannes-Baptist en Maria hadden volgende kinderen :

1. °Ravels 18.03.1793 Adrianus, hij huwde Anna Maria Konings uit Ravels. (deel II)
2. °Ravels 08.06.1795 Joannes Petrus, hij huwde Anna Maria Van Loon.(deel III)
3. °Ravels 25.03.1797 Maria Elisabeth, zij verbleef als dienstmaagd te Antwerpen op 23.11.1833.
4. °Ravels 11.04.1799 Gertrudis Clara, zij overleed op 24.05.1802.
5. °Ravels 26.04.1801 Cornelia, zij overleed op 13.05.1802.
6. °Ravels 18.05.1803 Anna Maria, +Ravels 21.11.1858, zij huwde op 14.05.1840 te Ravels met Joannes Baptista Hermans.
7. °Ravels 07.08.1805 Cornelius Norbertus, hij huwde Anna Cornelia Verheijen. (deel IV)

Jan Baptist en Jacoba Cornelia weigerden de wetgeving van de Franse Bezetters te aanvaarden. Deze wetten hielden het correct aangeven van de verplichte burgerlijke stand in. Er waren een aantal mensen uit onze dorpen die hier geen gevolg aan gaven . Er was in hun geval geen onkunde of onwetendheid mee gemoeid. Deze kinderen werden dan jaren later, na de Franse overheersing aangegeven. Op 23.11.1833 werd er in de registers van de Burgerlijke Stand van Ravels melding gemaakt van een laattijdige aangifte van geboorte. Maria Elisabeth, °Ravels 25.03.1797, dienstmaagd te Antwerpen en Anna Maria, °Ravels 18.05.1803, landbouwster te Ravels, werden alsnog ingeschreven in de Burgerlijke Stand van Ravels.

DEEL II

1.ADRIANUS VAN GILS

Adrianus werd op 18.03.1793 te Ravels geboren als zoon van Jan -Baptist Van Gils en Maria Van Den Heuvel. Hij overleed op 08.12.1865 op het Gilseinde te Ravels.

Hij huwde op 12.01.1825 te Ravels met Anna Maria Konings. Anna Maria Konings werd op 21.12.1805 te Ravels geboren als dochter van Jacob Konings ex Baarle-Nassau en Anna Elisa Rens ex Ravels. Zij overleed op 16.10.1880 te Ravels. De getuigen bij hun huwelijk waren : Petrus Corstiaensen, wever, oud 29 jaren, zwager van de bruid, Josephus Reyns, 48 jaren, landbouwer, oom van de bruid, Sebastianus Huybs, 37 jaren, aangetrouwde neef van de bruid, Jan-Baptist De Bruyn, 51 jaren, landbouwer, geen familie.

Het echtpaar Adrianus Van Gils - Konings woonde op het Gilseinde links naast het Molenhof, anno 1996 woont hier de familie Seurinck. August Van Gils, zoon van Adriaan en Anna Maria bleef later op deze boerderij wonen en overleed er evenals zijn ouders. Vermoedelijk erfden Adriaan en Anna Maria Konings grond van de familie Konings. De vader van Anna Maria was Jacobus Konings, hij was landbouwer en wagenmaker op het Gilseinde. Als niet onbemiddeld man heeft hij wellicht zijn dochter een stuk grond geschonken.

Adrianus en Anna Maria hadden de volgende kinderen :

1. °Ravels 19.06.1827 Anna Elisabeth, zij huwde op 28.04.1871 te Ravels Joannes Petrus Snels (°Ravels 16.08.1837). Zij overleed op 05.11.1900 te Ravels.
2. °Ravels 26.01.1829 Joannes Baptista, hij huwde 1° Anna Catharina Van den Akkerveken en 2° Petronella Driesen. Hij overleed op 04.12.1907 te Ravels.(zie A)
3. °Ravels 26.02.1831 Jacobus, hij huwde Petronella Adriaensen. Hij overleed op 23.12.1890 te Ravels.(zie B)
4. °Ravels 25.10.1832 Josephus , hij huwde Maria Elisabeth Adriaensen uit Ravels.(Zij is de zus van hierbovenvermelde Petronella Adriaensen) Hij overleed op 25.10.1927 te Weelde. (zie C)
5. °Ravels 16.01.1835 Cornelius, hij huwde met Joanna Donckers uit Ravels (Peelsestraat). Hij overleed op 17.03.1896 te Beerse.(zie D)
6. °Ravels 31.01.1838 Petrus, hij huwde Catharina Van den Heuvel. Hij overleed 31.01.1913 te Ravels.(zie E)
7. °Ravels 19.03.1840 Anna Cornelia, zij overleed op 04.12.1840 te Ravels.
8. °Ravels 11.09.1841 Augustinus, hij huwde Anna Maria Schellekens. Hij overleed op 04.02.1911 te Ravels.(zie F)

9. °Ravels 25.04.1844 Norbertus, hij huwde Theresia Martina Van Loon. Hij overleed op 18.08.1914 te Weelde.(zie G)

Vanaf hier zullen we de verschillende families verder uitwerken per stam. Om het geheel te beperken geven we enkel de nageslachtlijnen van de naamdragers weer.

DE ZIEL TUSSEN DWAALLICHT EN SPOOKDIER

door Louis Schats

Dwaallicht

De ziel van een afgestorvene werd (wordt?) niet altijd in de hemel toegelaten. Vooral het zieltje van het ongedoopt kindje en de zwarte ziel van de boosdoener, troffen een gesloten hemelpoort aan. Onze voorouders zagen deze zieltjes als vlammetjes dansen op plaatsen waar licht ontvlambare gassen ontstaan, zoals boven moerassen en vennen. Dwaallichtjes, stalkaarsjes en gloeiigen werden ze genoemd.

De dwaallichtjes waren de zieltjes van de ongedoopte kinderen. Ze dartelden overal in de Kempen rond en bij ons waren ze vooral te zien aan de Duivelshoek, tussen Schoot en de Hegge en in het Overbroek. De zieltjes konden gered worden door ze te dopen. Wanneer de medelijdende passant, in het nachtelijk uur, die verantwoordelijkheid op zich nam, bleven de dwaallichtjes in filevorming tot hem komen om zich te laten verlossen, zodat de doper pas tegen het ochtendgloren zijn tocht kon voortzetten.

De brandende scheper

De gloeiige was in veel gevallen een 'brandende scheper', een schaapsherder die tijdens zijn leven gezondigd had. Klassiek in de Kempen is het verhaal van de scheper, die een grenssteen verlegt om het gebied voor zijn grazende kudde te vergroten, min of meer betrappt wordt en dan zegt: "ik mag voor eeuwig branden als dat zo is." Vervolgens vliegt de ontaarde scheper inderdaad in brand - God straft onmiddellijk - en is gedoemd als gloeiige of 'brandende scheper' rond te dolen, totdat een passant hem verlost, bijvoorbeeld door te wijzen waar hij de verplaatste grenssteen terug moet leggen.

In 1956 werden door W. Luyts "Sagen uit het Land van Turnhout" opgetekend. In onze vorige verhandeling over heksen, maakten we daar al veelvuldig gebruik van. Hier volgt het relaas van een bewoner van Ravels over de brandende scheper. *De gloeiende scheper was vroeger in de hei. Der ree nen boer met een kistje geld op zijn kar naar huis en de mensen zeien: "da hedde gestolen." "Dat is niej", zei ie. "Als dat gestolen is, zal ik v'r ewig dolen en branden." En ie vloog direkt in brand. En die hemmen ze hier gezien, die scheper. En later hemmen paters die verbannen naar de zee.*

Ook in Weelde was de brandende scheper gekend, op de Duivelshoek en tussen Hulsel en de Bogaert van Weelde. De zegsman van Luyts verwoordde het als volgt. *De brandende scheper, die heb ik ooit gezien. Ik zat vroeger altijd in de hei, in den anderen oorlog elke nacht en toch heb ik maar ééns den gloeiende scheper gezien. Er waren toen geen goei koei te krijgen en een zuster van mij woonde in Turnhout en die had ook zo geren een koei gekocht maar er waren er geen te krijgen. Toen zei ik: "maar laat ons naar Den Bosch gaan, we zijn hier vlak bij de grens en wie ziet da 's nachts." Ja, wij wonen hier links maar honderd meter van de grens en rechts wat meer. Zo gezei, zo gedaan, en wij op ne nacht naar Beek op aan. Mijn schoonbroer was daags teveuren bij ons gekomen om te blijven slapen. Als we nauw midden in de hei waren zei ik ineens: "zeg, kijkt daar is, ziede gij daar niks" en veur ons stond de gloeiende scheper. "Zou dat nauw 100 meter van ons af zijn of 200, of 1000 of 2000", zei ik, "ik kan 't nie zeggen." En als we een beetje verder waren, was dat ineens verdwenen. De gloeiige scheper dat is zo'n licht dat boven de hei hangt, maar waarom ze dat zo noemen weet ik nie.*

De bloedkaros

De rusteloze, ronddolende ziel, die verlost moet worden, keert in vele gedaanten terug. De oudste sage over de bloedkaros verhaalt van een rijke dame die kinderen meeneemt naar haar kasteel, om met het bloed uit hun tenen de koning te genezen, die aan bloederziekte lijdt. Een andere bloedkaros deed Ravels aan. *'s Avonds rijdt hier een bloedkaros door de straten. Twee vurige peerden zijn erveur gespannen en vurige pijlen schieten ze uit de wagen. Dan rijdt er een heks door het dörp met die karos, gloeiend van vuur en alle kinderen die ze vindt, neemt ze mee. Het is een verdoemde ziel, uit de hel, die geen rust vindt en die als heks op de wereld moet ronddwalen. En als ze genoeg kinderen heeft meegenomen om als brandoffer te dienen, dan is ze verlost.*

Witte vrouwen

's Avonds zweven hier over de vennen van Ravels witte slierten en dat zijn witte vrouwen, zeggen de mensen. Het zijn maagden die jong gestorven zijn en die hier blijven ronddwalen omdat ze niet in den hemel binnen kunnen. Dergelijke witte vrouwen dansten 's nachts ook bij de Hoge Vonderen en het Groot Water, de akkers langs de huidige Grootwaterstraat. Hier verschenen 's nachts drie spinsters. Zij hadden de opdracht de bestemming van de mens te spinnen. Cloto zat bij het spoel, Lachesis draaide de klos en Atropos sneedt de draad door, het symbool van het mensenleven. Een zwarte draad kondigde een kort en noodlottig leven aan, een witte draad een lang en gelukkig leven. De drie spinsters bezorgden mensen, die tijdens een nachtelijke tocht langs het Groot Water kwamen, behoorlijk wat angstzweet. Dat gold ook voor Trooi van Hees die er eens het fijne van wou weten maar die nogal moest lopen.

De zwarte hond

Op het Groot water liep ook een grote, zwarte hond rond met een keten aan de hals. Naar hem is het Hondseinde en de Hondstraat (de vroegere naam van de Grootwaterstraat) geheten. Wanneer men deze duivelse hond ontmoette, moest men driemaal vliegensvlug zeggen: "Jezus, Maria, Jozef, Nicodemus zijt gebenedijt", een vaderons, een weesgegroet en een Glorie-zij-de-vader bidden. Veiligheidshalve moest men dan ook de benen kruisen. De hond was eigenlijk de weerwolf, de zoon van Loki en broer van Hellia (twee goden). De goden hadden hem een keten aangegeven, uit vrees dat hij ongeluk zou brengen.

De weerwolf als ijzeren zeug

Weerwolven zijn mannen (weer = man), die een dierenvel van de duivel hebben ontvangen. Ze kunnen zich voordoen als wolf, maar ook als hond, beer, varken of een ander dier. In Ravels springt de weerwolf *de mens op hunne nek en ie nept zo lang tot ze dood zijn. In de bossen komen ze die nog dikwijls tegen. Die is zo half mens, half wolf.* Daarnaast zijn er in Ravels de verhalen over de weerwolf als ijzeren zeug. *Plot van Trees van 't Spinneke hee ooit de ijzeren zeug gezien. Hij kwam 's avonds deur de bossen van 't Gilseind naar huis en als ie neven een haag kwam, hoorde ie daar een ketting rammelen. "Dat was de ijzeren zeug", zei ie. Toen liep ie zoveel ie kos en da was anders gennen bange. Heuveltje was zo nen bange mens, Heuveltje van 't Gilseind, en die hee ook de ijzeren zeug gezien. Die kwam langs een haag en daar rammelden ze met kettingen en er sprong iet in zijne nek en Heuveltje zei: "laat mijn mer leven, aan mijn hedde toch niks!"*

De onkwetsbare haas

In een weerwolf ging de ziel van een man schuil. Achter de huid van een kat of haas, huisde veelal de ziel van een heks. Dergelijke dieren waren vaak onkwetsbaar en konden ook voor verrassingen zorgen. Dat ontdekte een boer uit Weelde die op een haas schoot. De haas ging niet om, maar werd plotseling zo groot als een paard. *Kees Rieberghs uit Poppel schoot eens in de hei op nen haas en lopen dat ie dee. Toen Kees in de kant ging kijken, was een vrouwke daar heur muts aan 't rechtzetten.*

Jan van Laarhoven uit Poppel zag in de hei *iets dat dreef op ne meter hoogte over de grond en niemand zag dat als hij. Hij schoot er op maar hij had niets. Wat da geweest is weet ik ook niet, maar Jan kon dat toch niet krijgen. Toen vluchtte dat een huis binnen en dat menske dat daar woonde is daarvan gestorven, zeggen ze. Dat is nauw al lang geleje en die mensen zijn nauw allang dood ook.*

Van Hees, stropen te Poppel, probeerde met lichtbakken konijnen te verschalken, tevergeefs. *Als hij hier ging zitten, gingen de konijntjes zo ver zitten da ze buiten schot waren en als ie dan ging zitten waar de konijntjes zaten dan gingen ze zitten op de plaats waar hij eerst gezeten had. Het zat daar vol, maar hij kon er geen onder schot krijgen. Van Hees had een stuk van een paaskeers in zijne zak gestopt en dat smeerde ie nouw aan de loop en toen kreeg ie wel konijnen onder schot. Toen schoot ie er een en dat liep dadelijk in de kant, een heg, lijk ze hier zeggen. Toen Van Hees aan de heg kwam was Kee heur muts aan 't rechtzetten. 's Anderdaags kwam Van Hees over de werf van Kee en 't vrouwke zei: "hedde gisteren veul geschoten?" "Nee", zei ie, "maar als gij dat vraagt dan zijde gij het wel ook die ik vannacht heb gezien."*

Het paard zonder hoofd

Niet alle spookdieren waren beziel. Bij de Schootse Brug verscheen tijdens zekere nachten een paard zonder hoofd. Dergelijke dieren, zonder kop, herbergen geen menselijke ziel. Ze herinnerden aan heidense dieroffers. De kop werd, als het edelste deel van het dier, ten offer aan een boom gehangen en keerde terug naar de hemel. Het bloed diende om het altaar te besprenkelen en het lichaam werd, als brandoffer, in de vlammen verteerd. Veulenooffers werden aan Wodan opgedragen, hondenooffers aan 'mindere' goden. Het paard zonder hoofd bij de Schootse Brug werd bezongen in het lied van de bedevaarders naar St.- Job te Ravels-Eel:

En dan gaan we naar St Job
Op nen ezel (bis)
En dan gaan we naar St Job
Op nen ezel zonder kop.

De grens, folklore en bron van leven (3)

door Laurent Woestenburg

U heeft het kunnen lezen in de vorige aflevering, onze grens is in de loop der tijden een behoorlijk aantal keren "bijgewerkt". En toch voelen wij ons daar niet gelukkig of ongelukkig bij. Het stoort onze rust helemaal niet of wij nu een paar hectare meer België hebben of minder. Dat komt, omdat de betekenis van de grens voor onze tijd wel erg vervaagd is. In de tijd van onze grootouders en ouders was dat wel even anders. Toen hing de grens immers samen met welvaart en armoede, met het echte leven en overleven, met volksgebondenheid en zelfbewustzijn. Lukraak halen wij uit de geschiedenis enkele verhaaltjes die dat illustreren.

Onfraaie gebeurtenissen:

Menigmaal in de geschiedenis is onze plaatselijke bevolking het slachtoffer geweest van wreedheden door binnenkomende noordelijke bureu. Neem nu bijvoorbeeld de bende van Maarten van Rossum die in 1542 al plunderend door onze dorpen trok. Zo verhaalt de geschiedenis ook de brutaliteiten van soldaten uit Bergen-op-Zoom in 1590. Te Weelde staken zij zelfs de helft van de huizen in brand na ze grondig leeggemaakt te hebben. Een vergelijkbare plundertocht organiseerden de troepen van de prins in 1602 en 1603. Een eeuw later, in 1703, trokken de Hollanders niets ontziend door onze streek. Men heeft de schade toen op 80.000 (toenmalige!) guldens geschat. De grensgeschiedenis is dus niet alleen maar wat folklore!

De vergissing:

Dichter bij ons liggen evengoed andere stukjes dramatiek voor onze brave Kempenaren. Neem bijvoorbeeld de eerste wereldoorlog. De Duitsers verklaarden de oorlog aan de zogenaamde Entente Rusland-Frankrijk-Engeland en vroegen aan ons land de vrije doortocht. België gaf die niet en de oorlog barstte in alle hevigheid los. Duitsland wilde Frankrijk namelijk aanvallen langs de noordelijke grens en die ligt langs ons land. Nederland daarentegen bleef in die oorlog neutraal. De Duitsers bakenden hun bezette gebied zichtbaar en bijzonder afdoend af. Zij plaatsten namelijk elektrische draden onder hoge spanning rond hun bezet gebied. Wellicht omdat de Kempische Vaart op zichzelf volgens hen al een

voldoende barrière vormde, plaatsten zij de draad in Ravels bij de brug. Het gevolg was dat onze dorpen volledig geïsoleerd werden tussen de Nederlandse grens en de Vaart. Dat betekende voor onze mensen een vreselijke tijd van honger, kwalen en armoede. Gelukkig konden een aantal onder hen sluiks de grens oversteken en bij familie of kennissen een onderkomen vinden en geholpen worden. De grens, evenmin folklore, maar een vaste waarde in de bepaling van hoever het leven gaat en waar de dood begint!

De grens, economie en menselijkheid:

Het hoeven echter niet allemaal droevige verhalen te zijn die onze grens oplevert. Pittig is wel het belang dat het grenskantoor van Poppel had voor de import en export van goederen. Tot 1953 bestonden er twee afzonderlijke grenskantoren, één voor de Belgische douane en één voor de Nederlandse. Als je met goederen de grens wilde oversteken, moest je via beide passeren en werd je aan duchtige controle onderworpen. Hoe het gekomen was, is niet echt bekend, maar die grenspost kreeg grote internationale befaamdheid, omdat nergens zoveel oldtimers (oude tweedehands auto's) de grens over gingen als te Poppel. De douaneambtenaren van beide landen werden alom beschouwd als de grootste specialisten in oldtimers. En dat had gevolgen. Immers, het verhaal gaat, dat via deze grenspost driemaal zoveel oude auto's passeerden als in de haven van Rotterdam. Zij waren ook goed ingespeeld, die douaneambtenaren van beide landen. En dat had ook gevolgen voor de internationale samenwerking van de hogere administratieve diensten. Geen gekibbel, geen leedvermaak en geen naijver ontsierden de verhoudingen. Dat moest leiden tot nog meer samenwerking. In 1953 kwam die er door de twee kantoren samen te voegen en onder te brengen in één aaneengesloten gebouwtje. De beide korpsen bleven echter wel in gescheiden compartimenten werken. Dat had een minder prettige kant voor de arme Belgen. Immers, de afspraak was dat Nederland zou instaan voor het onderkomen van beide ploegen. Echter, de Belgische douaneambtenaren konden het in hun kamertje niet harden, omdat hun oliekacheltje het liet afweten en er in de winter dus geen verwarming meer was. De ontvanger bekloeg zich daarover bij de Nederlandse ambtenaren. Hij vond ook dat zij het maar armtierig moesten doen met een houten optrekje. Zijn gemor heeft zo'n twintig jaar geduurd. Pas toen kwam de redding en kreeg zijn korps een betere huisvesting.

Dorstig Nederland:

Het is uit de geschiedenis bekend, dat de dertiger jaren gekenmerkt waren door een ingrijpende crisis. Die greep alom om zich heen en in diverse landen werd daarop verschillend gereageerd. België was meer dan ooit ten prooi gevallen van de taalstrijd en moest lijdzaam toezien op het verval van zijn economie. De export viel met de helft terug en de uitgaven stegen torenhoog. In 1932 waren de werkloosheidsuitkeringen 25 keer zo hoog als in 1930. Daaruit vloeide de beslissing voort om in 1935 de goudstandaard los te laten en de frank te devalueren met niet minder dan 28%. Daarvan maakten de Nederlanders met hun sterkere munt gretig gebruik om naar België te komen. Dat moest echter in die tijd ongezien gebeuren langs allerlei sluiproutes. De meest "bewandelde" weg was zeker die over de Rechte Heide naar Nieuwkerk en Maarle. Er werd gretig ingekocht in de Belgische winkeltjes en gesmokkeld dat het een lust was. Maar, Poppel telde in die tijd ook een groot aantal cafeetjes. En daar vloeide het bier overvloedig uit de kranen. Tien pinten bier kostten amper een halve gulden. Daarop kwamen de Nederlanders bij horden naar Poppel afgezakt. In de plaats van hun werk te verrichten en voor het huishouden te zorgen dronken zij de Belgische biertonnetjes leeg. Wat uiteraard leidde tot de ergste familiedrama's.

De grens, een bron van verkeerd leven! (wordt vervolgd)

